

Tibetan Buddhist Resource Center

Text Scan Input Form - Title Page

Work:	W1KG14782	ImageGroup:	I1KG23873
LCCN:	n/a	ISBN:	n/a

Title:	སྐད་གསུམ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་ཚིག་མཛོད་ཆེན་མོ། skad gsum yongs su rdzogs pa'i tshig mdzod chen mo/
Author:	རག་ཏུ་བེར་ raghu vira
Descriptor:	some type set print and most of them are hand written notes
Original Publication:	n/a;n/a
Place:	[new delhi]
Publisher:	[dr. lokesh chandra]
Date:	[n.d.]
Volume:	11
Total Volumes:	139
TBRC Pages:	2
Introductory Pages:	n/a
Text Pages:	n/a
Scanning Information:	Scanned at M/S Satluj Infotech Images, E-45, Sector 27 Noida, District Gautam Buddha Nagar, U.P. 201301 via New Delhi, IN for the Tibetan Buddhist Resource Center, 150 17th st., New York, NY 10011, U.S.A 2006. Comments: 6/2016

VOL. 11

BELONG
TO
BIFORM

~~At~~ to belong to ॥ विशा, विशाति BHP

— सम्बन्ध ~~ह~~ pass सम्बन्धयते

Kās on Pāṇ 1. 4. 51 etc —

परिसमाप pass परिसमाप्यते (loc

or प्रति) Pat — अभिसम्बन्ध

pass अभिसम्बन्धयते (instr [Pat]

or acc [Pāṇ 2. 1. 6 & 2. 11 Sch,

etc]) — अस् el 2 आस्ति rarely

Ā (gen or dat) — इति el 2

इष्टे Ved इष्टे RV — धृ el 1 धरते

(Dhātup 22, 3) more commonly

धृ caus धारयते — भू el 1

(Dhātup 1.1) भवति rarely भवते

RV, etc — संख्या (only acc

संख्यात) (instr) RV, VS —

सच (acc) RV — सच च।

(Dhātup 6.2) सचते (in RV

also सचति, सिषामि) RV, AV,

VS — स्था च। लिङ्गति, लिङ्गते

(dat gen or loc) Mn, MBh,

etc.

to belong to any one मुञ्ज

pass मुञ्जते (cp also मुञ्जति)

(loc or gen) Mn, MBh, etc ;

to belong to (as a share)

अप्यसं, अप्यस्ति Ved (with loc

or local adv) RV, ŚBr not

belong to निवृत्, निवर्त्तते (abl).

I II belonging to आशिसम्बन्धः. Sāh,

Pāṇ, Sch — आधारः ife —

भक्तत्वम् (ife) Pāṇ 7. 4. 30 Vārtt

2, Sch the belonging to भाक्त्वम्

(ife) Pat — परिसमाप्ति f (loc

or प्राप्ति) Pat — प्रत्यङ्गत्वम् T Prāt

— प्रभव (often ife with f

आ) — बन्धु f ife — भाति f

ifc Siddh, etc belonging together

सहचरणम् Gop Bz, belonging

together (in aim, object etc)

सामर्थ्यम् Pat, Mariv, Susez, etc

essentially belonging to सह-

चारिन् mfn (comp) Sāh

exclusively belonging to निवस

(ifc) Kās not belonging to

another अस्युष्टपुरुषान्तर mfn

Kum one's belongings स्वमूल्याः

m pl MBh he thinks it

belongs to him स्वतां पश्यति

that which belongs to anything

~~सम्बन्ध~~ सम्बन्धम् RV that which
belongs to anything ~~else~~ else भर्तृ

† Nir, Prāt.

I belonging to ^{adj} सम्बन्ध (instr comp)

Mn, MBh, etc — सम्बन्धिन (gen

comp) Mn, MBh, etc — विषय

(ife) — आश्रित R, Hariv,

BhP, Märkp, etc — आत्मक

† (इका) (gen) MBh 15.926

— अ † (अ) ife.

II अनुबद्ध — अवसक्त Bhp — उपरा

ये — उपचारिक ये MBh, 4.

1621 — ~~उपनिवेशिन~~ उपनिवेशिन Vārtt

on Pān 1.4.1 — औपमिक VarBh

— जात (gen) RV 1.83.5, RV

8.62.10 — जाति RV — प्रस-

डिन MBh, Sūśr — भक्त ये

Pān, Sch — भागीय (ये) Divyāw

— भाज (mostly ये, exceptionally

with gen) RPrāt — भाजन f

(आ) (ये) Bh, etc — संसृष्ट

(comp) Mariv — संस्थ ‡ (आ)

(loc or comp) Mn, mBh, etc

— सत्त (gen) Pañcad — सत्त

‡ (सत्ती) (gen) ŠBh — सत्तक

‡ (इन्ना) (gen) Divyāv —

सम्बन्धिता (comp) Yājñ, sch

— साचेय (comp) Šāikh Bh

— स्थित (gen) R — स्वभूत

(gen) Sāy anything belonging

to प्रवादा (comp) Vait belonging

to a Brāhman ब्रह्ममय ‡ (इ)

W belonging to a chariot

रश्मि RV, ऽBr belonging to

Agni आनतम Var BrS — चैत्र-

मानन Bālar 7. $\frac{34}{35}$, 8. $\frac{52}{53}$. 1

belonging to Agni Svishṭakṛit

सिद्धकृत Grīhyas, सिद्धकृत

Gr̥̐śrS belonging to Ānadhya

आनध्यामन gāṇa अथनादि [Pāṇ

4.1.110] आनध्यामन gāṇa

कणादि [Pāṇ 4.2.80] belonging

to Ānakasthali आनकस्थलिक

belonging to Anganda अङ्गन्दा ३१.१२५

R belonging to an inhabitant
of Brahma's world ब्राह्म जगत् (इ)

Jātakam belonging to Anila

आनिल ज (इ) T belonging to

Āpisali आपिसलि ज (इ)

belonging to a place जगत्

(prob) AV. 5. 22. 5 belonging

to a particular remedy जगत्

Sāring S belonging to a rite

संस्कृतिक R belonging to

~~A~~ Audameghi औदमेघीय (v.l.

औदमेघी Kās) gana रैवतकादि

Pāṇ 4. 3. 131 belonging to

battle सामरिक MW belonging to

Baudhāyana बौधायनीय belonging

to Bengal हरिकेलीय MW belonging

to Bhāradvāja भारद्वाजक ॥ (इका)

belonging to Brahmā ब्रह्मिन

T Ār belonging to each other

एकपातिन R Prāt, Āśv Śr, etc

I belonging together सहचर

Ait Br.

I II सचिविद RV — संचर VS, Āpōśr

belonging to Indra रन्ध्रिः RV,

AV, VS belonging to Jamadagni

जामदग्न्य MBh 1. 332, Hariv

2313, R 1. 75. 3 belonging to

Jamad-agni's son ~~Jam~~

Jāmadagnya जामदग्न्य MBh 1.

332, Hariv 2313, R 1. 75. 3

belonging to Jayadretha जाय-

द्रथ Jaim Bhār 76 belonging

to Kāñci-pura काञ्चीपुरम्

Pat belonging to Kasyapa

काश्यप ‡ (इ) MBh, etc belonging

to Kausāmbī (as a territory,

mandala) कौशाम्बी Inscr

belonging to Kirātas कैरातक

AV 10.4.14, MBh 2.1867

belonging to Krishna कृष्ण

MBh — सात्वत ‡ (इ) MBh,

Pur belonging to Manu

Svārocisha स्वरोचिष Hariv,

Pur belonging to one's self

स्वगत Hariv, Kāv, Vedāntas,

BhP belonging to Soma and

Indra सोमैन्द्र (?) TS, Āp Śr

— सोमैन्द्र TS belonging to

Soma and Rudra सोमरौद्र TS

belonging to Śukra भार्गव ५ (इ)

R belonging to Sūrya - prakha

सौम्यप्रभ Kathās belonging to

Takshakīyā लाक्षक १ विल्वकादि

belonging to Adhvaryu आध्वर्यव

५ (इ) Pāṇ 4.3. 123, VP

belonging to the Bharat Bharatas

भारत इ (इ) MBh, Kāv, etc
belonging to the Brāhmanas

आम इ (इ) Mn, MBh, etc
belonging to the country Āvaya

आनमन L belonging to the hymn
that begins with Kuha'srutah

(RV 10. 22) कुरुक्षेत्रीय Sāṅkh Br
 22. 8 belonging to the king राज-

भाज W belonging to the

Kaustubha jewel कौस्तुभीय

Bālar belonging to the Kizātas

कैराल MBh, Kathās belonging

to the Kosalas (a country)

कौसल Divyâv 7. 12 — कौसलक

Var Bṛ. S belonging to the ladle
called Upa-bhrit ओपभृत

Kātyāy, Jain belonging to the

Nakshatra Śravishthā शर्विष्ठीय

† (आ) Sāṅkh Gr. — शांख † (इ)

↳ belonging to the people of the

Kosalas. कौसल्य belonging to

the place Ādhyāsvi आध्यस्वीय

belonging to the Praishas प्रैषिक

Nir belonging to the race of

Śveta श्वेतामिन cat belonging to
the Sāmtapna Maruts सांतपनीम
ŚBr, Kāty Śr belonging to the
tena Bandhūmati बन्धुमतीम क
Divyār belonging to the Upa-
vasatha ceremony. औपवसाधिक
Āśv Śr, Gobh, etc belonging
to Urasā औरस गणा सिन्धुवादि
Pāṇ 4. 3. 93, औरश v.l. belonging
to the verses called Upayaj
औपयज g.v. Kāty Śr, Āśv Śr
belonging to Videhas वैदेहक

MBH belonging to the Vidyādhara-
ras. वेद्याधर ‡ (ई) R, Kathās
Belonging to the Vrata called
Mahā - vrata. ब्राह्मण Pañcar Br
 Sch (q.v.) belonging to Vrata-
pata. ब्राह्मण ‡ (ई) ŚrS, ^{Vas,} ~~†~~
 ब्राह्मण Kāty Śr, Sch
belonging to Vāyu. आनिल ‡ (ई)
 T together with all belongings
 साधुसार ‡ (आ) Hariv (Nīlak)
together with one's belongings

सानुबन्ध ‡ (आ) R, Suisse
together with its belongings

सानुबन्ध R, Suisse.

— x —

beloved adj 1I प्रिय हु (आ) RV, etc —

दयित mBh, R — इष्टतम — इष्ट

1II अनुमत — अनुरक्त — अमृत L —

उदात्त L — चारु RV, VS 35.17, TS

3, TBh 3.1.1.9, Sāmhś 1.5.9 —

दुर्लभ kāṇḍ, दुर्लभक, दुर्लभ mBh

12.11168 — प्रणाय (only L) — प्रणयिन्

mBh, kāṇḍ, etc — प्रतिकाम AV — प्रीत

Cāṇ, Hit — प्रीतियुज् Kir — रक्त

हु (आ) kāṇḍ — रत युज् mW — रम

(only if) W — रागभय हु (ई)

kāvyād — वाञ्छित MBh, Kāv, etc —

वावात RV — सुभग हु (आ) AV, MBh,

R — स्नेहित W — हृदयप्रिय हु (आ)

Mit — हृदिस्थ R, BhP — हृद्य हु (आ)

RV, TBc, BhP.

any one beloved कान्तः being

beloved प्रियत्वम् MBh, P the

being beloved वल्लभता MBh, etc,

वल्लभत्वम् mālav beloved above

all वल्लभ ६ (आ) (lln 3.125)

MBh, Kāv, etc beloved by his

Subjects अनुरक्तप्रज beloved by

Indra हरिकान्त RV beloved by

men मनुजैः RV beloved by

noble ones आर्यह्य L beloved by

Rati रतिप्रिय L beloved by Srikha

and Likhita शङ्खलिरितप्रियः Kathās

beloved by Sita सीतावल्लभः Ramat

beloved by Siva शम्भुवल्लभम् L

beloved by Sree श्रीकान्तः L beloved

by Vishnu विष्णुवल्लभम् W beloved

by Yama यमप्रियः L beloved

goddess अभिष्टदेवता Pāṇat

beloved in Veng. व्रजवल्लभः L

beloved object मनोरथान्तरः Meich

— कण्ठमणि म. L a beloved

woman वल्लभा R, kalid a

a beloved man इष्टजनः beloved

of Durga हिङ्गिकान्तः, हिङ्गिप्रियतमः

L. beloved of Lakshmi लक्ष्मीकान्तः

Cat beloved of Nala नलप्रिया

Gai the beloved of night निशाकान्तः

kathas the beloved one प्रियजनः, Amar

beloved of Pushti पुष्टिकान्तः L. beloved

of Revati रेवतिकान्तः L. beloved of

Siva शिवकान्तः L. beloved of the gods

देवानांप्रियः Pāṇ 6.3.21, Vārtt ३, L

beloved of the heart हृदयवल्लभः

Ratnāre beloved of the sun मालिण्ड-

-वल्लभा L beloved of Vishnu

विष्वक्सेनप्रिया L beloved of Viti-

-hotra i.e. Agni वीतिहोत्रदयिता,

वीतिहोत्रप्रिया Pāṇ 6.3.21, Vārtt ३, L a beloved

person 1I प्रेमपात्रम् MW —

वल्लभजनः Raghu — इष्टजनः

1II मनोरथान्तरः Mevich a

a beloved thing प्रेमपात्रम् mw

a beloved wife सुभगा R a

beloved woman 1I कान्ता kathās

— दयिता Ragh 2.30, Megh 4;

Sis 9.70, kathās, Dhūrtas 2.13 —

मनावल्लभा Dās.

1II इष्टजनः best beloved इष्टतम

excessively beloved अतिकान्त for

the sake of a beloved object

प्रियार्थम् msh, Megh, Rajat

heart's beloved मनोवल्लभा Das in

the presence of a beloved person

अभिप्रियतमम् Sis lord of beloved

प्रियपति m VS more beloved

वल्लभतर Cawrap most beloved

1I प्रियतम RV, AV, SBc (once

प्रियतर R — वल्लभतम Bhartr,

वल्लभतर Cawrap.

1II - चारुतम (with dat.) RV 5.1.9

प्रेष्ठ RV, Kathup, BkP - प्रेष्ठतम

BkP much beloved सुदयित मझ

One's beloved (son) रेतज मझ

the son of a beloved wife

सुभगातनयः R, सुभगासुतः L the

state of being beloved इष्टता,

• इष्टत्वम् — वालुभ्यम् मझ, Kāṣ, Kāṣ,

Var BkS very beloved सम्प्रिय

MW whose beloved is dead

मृतप्रिया L.

below 1I नीचे: AV, SBh, MBh, etc

अधस्तात्, अधस्.

1II अधस्तः Pāṇ 5.3.35, Sbh -

अधस्तात् L — अधस्तात् RV 10.36.

14 — अध्यास्त मङ्ग — अधस्तात् RV,

& AV — अवर मङ्ग (आ) म RV, AV, VS

— अवरेण instr (with acc) SBh —

अवस् (with instr) RV 1.164.17 &

18.10.67.4 — (as a prep. with

gen) अवस्तात् (Pāṇ 5.3.40) SBh

- अवस्तात् (Pāṇ 5.3.40) RV, VS, ŚB
- उप (with acc) — निस्तब्ध-म् W
- नीचैः W (Pāṇ 5.3.71, Kāś) —
- नीचा RV, AV — नीचीन-म् RV,
- etc — हिस्क् L.

not below अनधस् TB beginning

from below अवराध्य-म् ŚB

being below 1 II अवाच- Ved, ŚB,

Chllp, AV — अवाचीन-म् (आ)म्

(with abl). ŚB — अवाचीन-म्

(आ) न AV 10.4.25.13.1.30,

SBd — अवान्च्, आङ्, आची,

आक् RV 4.25.6, AV 10.2.11.

SBd 14 being far below another

person निर्गतम् नङ् Nix 8.5

below etc अवस्तः (Pāṇ 5.3.29) L

— अवस्तात् Pāṇ 5.3.29 & 41

below (in a book) अग्रे — उपरिष्ठात्

(as an adverb) Nix, Sū. ३३

below (in a work) उत्तरत्र Pāṇ

below the novel अधस्तात्ताभि

Maitre's falling below a standard

न्यूनतर mfn Divyār a fine

below a thousand Panas सहस्रावरः

W from below नीचात् RV

from below to above अन्वगम्

Apast further on i.e. below

पुरस्तात् Suisse living below

नीच्याः m. pl. Ait Be occurring

below (in a book) • अग्रिम infr.

the part below अवर्गभागः L

placed below अधःस्थ infr. to

reach below the regular height

दध् cl 5 with अधस् Kath 8.

belt 1II कक्षा, कक्षा mkk, kkp, etc —

मेखलः, मेखलम् R — शक्तिरी (only L)

लेखनी — (as worn by men esp.

of the first three classes) मेखला

AV, etc — (as worn by women)

मेखला AV, etc.

a belt worn on the fore-arm

लिपिसंनाहः L belt worn over

the coat of mail अधिकाङ्गम् L

a man's belt शङ्खलः, शङ्खलम् L

a military belt सारसनम् (also

सारसनम्) L writing belt

लिपिसंनाहः L.

bemoan 1 I परिदिव्, परिदेवति, परिदेवयति

(rarely Ā) MBh, Kāv., etc. —

अभिक्रुश R 4.24.22

— 0 —

so as to be moisten¹¹¹ अभिक्रयम्
~~~~~.

SBr 14 .

— 0 —

Benares 1I काशी — वरणसी L,

वरणसी Dual, वरणसी, वाराणसी —

काशिका (Scil. पुरी) — काशीनगरम्

M 8h 5.

1II. तपस्थली L — तीर्थराजी L.

born in Benares वाराणसीय भूषण

ग. नद्यादि the city of Benares

वाराणसी Vcar, Sātr = वाराणसी

(q. p.) — वाराणसी M 8h, Kāp,

एक, वाणारसी, वराणसी, वाराणसी—

जित्वरी Pat 4-3-84, Pat

produced in Benares वाराणसी

मग ग. नद्यादि Rudra's abode

i.e. Kāśī or Benares रुद्रवासः

Kāśīkh.

benesh 1I फलकम् (फलकः, वृ. अर्धर्चादि,

यु. आ) Bk, G. S. S. S, etc — पीठम्

(rarely पीठी) G. S, MBh, etc, पीठकः,

पीठकम् BkP, पीठिका R, Mālarā,

kathās — वेदिकः R, Hariv, वेदिका

MBh, Kāv., etc — वेदि ड (later also

वेदी) MBh, Kāv., etc.

1II प्रोष्ठः TBk — संवेशनम् L.

along with a benesh सेवेदिक म. फ.

MBh a bench suspended by

ropes रज्जुपीठिका Kathās a

bench for lying on पिण्डिका Car

a bench used in sacrificing

animals संस्कृतत्रय RV 6.28.4

a carpenter's bench उद्घनः Pan

3.3.80 lying on a bench

प्रोष्ठिशय mfn RV a wooden

bench फलकम् (फलकः, g

अर्धचदि ५८ ६ आ) मडि —

फलकिन् म मडि (२८ फलकम्)

— ० —

bend^{uh} 1I नमः ८१ 1 नमति (ध्वातु 23.

12) नमस्ते RV, etc — आवृज् ८१

आवर्जयति Hariv, Sak, Vikr, Ragh,

Megh, etc.

1II अञ्च् ८१ 1 अञ्चति, अञ्चते —

आञ्च् AV 11.10.16 — आनम् P. A

R, BhP, Ragh, etc — कुञ्च् ८१

कोञ्चति ध्वातु 7.2, कुञ्च् ८१

कुञ्चति Sushr — निनी, निनयति,

निनयते BhP — न्यञ्च्, न्यञ्चति

Bālar, Kathās — परिणाम्, परिणमति,
 परिणमते AV — प्रभुज् Bḥ, Kauś —
 भञ्ज् ८ 7 (Bhātup 29.16) भनक्ति
 R — वृज् ८ 1. 7 वर्जति, वृणक्ति,
 ८ 2 वृक्ते (Ved. and BḥP also वर्जते,
 वृक्ते) RV 4. 7. 10 — संनम् caus
 संनामयति MBh, Kurni, BḥP — स्फर्
caus स्फारयति R — हृ, हृ ८ 1
 हरति (in RV also हरेते accord. to
 Bhātup 31. 21 also हृणति) VS, etc

1 III कुट् ल 6 कुटलि Dhātup 28.73.

~~Dhātup~~ (?) Niz 6.30 — द्रुण् ल 6

द्रुणलि — धूर्व ल 1 धूर्वलि RV, etc —

धृ ल 1 ध्वरलि (Naigh 2.19, Dhātup

22.41) — भुज् ल 6 (Dhātup 28.124)

भुजलि.

to bend (a bow) 1 I अवनम्

Caus. MBh 8. 4606 — नम् caus

नमयति (with चापम्) MBh, Hariv, etc

— वलीकृ', वलीकरोति Bālar —

आनम् caus आनामयति, आनमयति

m8h, mālar, Harire — विनम् caus

विनामयति, विनमयति m8h, Harire.

1II अपकृष् ८ 1 अपकर्षति —

आकृष्, आकर्षति. Das, Sis 9.40

— उत्कृष्, उत्कर्षति, Sometimes

उत्कर्षते — कृष् ८ 1 कर्षति

rarely कर्षते Ragh 5.50 —

चक्री कृ Kum. 3.70, Bālar 5.3,

Kural 475 — तनू ८ 8 तेनोति,

तनुते RV, etc — निविडोक् वcar —

प्रकृष्, प्रकर्षति मझ — विकृष,

विकर्षति, विवृषति (विवृषते) मझ,

R — विक्षिप्, विक्षिपति, विक्षिपते मझ,

R — वितन्, विलनोति, वितनुते

- मझ — समातन्, समातनोति, समातनुते

मझ, Rājāt — समापृ caus

समापूरयति R — स्फुर caus स्फुरयति

bhatt to bend (a bow against

प्रत्यातन्, प्रत्यातनोति, प्रत्यातनुते

(acc.) R.V. to bend (as a limb)

आकुञ्च caus suñe to bend

aside 1 I साचीक, साचीकरोति

kāre, kathās — अतिनम् .

1 II परिणम् caus परिणामयति

mañh to bend asunder उकुञ्च,

उकुञ्चति suñe — व्यच्, व्यचति,

व्यचते RV, AV to bend away

निर्भुज, निर्भुजति युवज्ज्ञे, suñe to

bend away from अपनम् (with

abl.) RV 6.17.9 to bend back

1I प्रत्यवभुज्, प्रत्यवभुजति kaus.

1II प्रतिवेष्ट् kaus प्रतिवेष्ट्याति

TS, Prat — प्रविभुज्, प्रविभुजति

Size to bend down 1I अवनम्

kaus m. 3. 10043, Hariv. 3685.

1II आनम् P. Ā R, BkP, Ragk,

एत — आभुज्, आभुजति — नम्रीकृ

Insce — परिणम्, परिणमति,

परिणमते kar — परिणम् kaus.

परिणामयति m. 3. — विनम्, विनमति,

विनमते MBh, Kav, etc — विनम्

Caus विनामयति, विनमयति MBh,

Hariv — व्यानम्, व्यानमति,

व्यानमते MW — संनम्, संनमति,

संनमते MBh, R to bend down

before प्रणम्, प्रणमति, प्रणमते

(often with मुर्धा, शिरसा etc) Mn,

MBh, etc to bend down lower

(the hand) प्रणिहन् (Pāṇ 8.4.17)

प्रणिहन्ति V Prat to bend (head
and knees) निभुज्, निभुजति

Pat to bend in आभुज्, आभुजति

to bend in a particular direction

संनम् caus संनामयति AV, ऽभ्, ऽभ्, ऽभ्,

ल्यऽभ् to bend in the arm

अङ्कः to bend in the right

direction संनम्, संनमति, संनमते

RV, AV, VS, ऽभ् to bend

inwards उपनम्, उपनमीति to

bend near आनम् P. A. to

bend on one side विनिभुज् (only

विनिभुज्य) सुद्ध to bend one's

self before सम्प्रणम्, सम्प्रणमीति

(acc) R. to bend (the eye brows)

बन्ध् ८९ १ बद्धाति (rarely बद्धीते,

८९ १ बन्धाति, बन्धते M.Bh., ८९ ४

बद्धाति Hariv.) M.Bh., Kāv., etc

to bend to निधु dat RV 1.37.7

to bend together संनम्, संनमति,

संनमते MBh, R — समञ्चः ऽञ्च,

Sch to bend towards 1I

अभिन्म

1II आनम् P. A. — उन्म, उन्मति

Prab, Mricch, Pañcat, Bhartr, etc

उपनम्, उपनमति to bend

towards one's self समावृज्, समावृक्

TS to bend upwards 1I

उन्नाम् caus उन्नामयति, उन्नामयति

Ṇbh, R, Śak, Kathas, etc —

उक्कुच् , उक्कुचति kaus.

1II उक्कुट् caus उक्कोटयति kas:

On Pāṇ 1.2.1 hard to bend

(as a bow) दुरानम् Ṇ R 1.77.

14, Ragh 11.38 what depresses

to bend अवनामकं Ṇ L.

bend n 1I भङ्गः Śak — भङ्गि, भङ्गी

Dhūrtas .

1 II अङ्कस् न RV 4.40.4 .

a bend for a river ^{1 I} नदीवक्रम्,

नदीवङ्कः L — वङ्कः, वङ्करः L .

1 II पुटभेदः L — भङ्गुरः L the

bend of a stream वक्रम् Sretllp

the bend of the arch बाह्यङ्कः AV

without a bend अकोटः L .

bending 1 I नीति f kare, sate, etc

- आनमः L - आनति ह VS, Kathās,
आनमनम् T - वक्रिकरणम् W - भेङ्गः .

1II अवनामः L - कुञ्चनम् - कोटकः

N - द्धरा Maîtres - निर्गमनम्

Sulbas, डक, निर्गमः Sulbas - परिणति

ह W - प्राग्भारः - भुजः (ह ह आ)

- विजृम्भणम् BHP.

act of bending अञ्चनम् the

act of bending down विनमनम्

Suise the act of bending one's

self upwards उज्जामः Pāñcat

the act of bending upwards

उज्जामनम् Suise to be desirous

of bending अञ्च Desid अञ्चि-

-चिषति, अञ्चिचिषते bending

(a bow) नमनम् Sah bending

a bow to the full धनुषः पूरणम्

M B h, R bending aside पराञ्चनम्

Nine 11.25 bending down

आवर्जनम् Lalit - संनति f Sis

bending down in the Paryanka

posture पर्यङ्कम् आभुज्य bending

down the head नतमूर्धनम् W

bending (esp. of the eye-brows)

विभङ्गः Ragh, Vas bending in

समञ्चनम् T Be, S Be bending (of a

bow) परामर्शः R - आकर्षणम्

Car - आकर्षः L — (of a limb)

आकुञ्चनम् Suśi the bending of the

brows भ्रूविजृम्भः, भ्रूविजृम्भणम् Bhp

bending the arms बाहुभङ्गिः to MW

bending the back पृष्ठभङ्गः MBh

bending (the brows) विजृम्भः Bhp

bending the eyebrows भ्रूवन्धः A,

भ्रूरचना bending the knees

बुवाध् मfn RV 6.1.6 bending

the neck (as a singer) वक्रिन्

मङ्गल संगीत bending together

संनमनम्, kalyāṇ, śekh bending to

left सव्यानतम् Harive bending

very low निर्गतलम् मङ्गल Nīr 8.5

to open by bending उदुब्ध ,

उदुब्धति TS 6.5.9.1 Stringing

and bending the bow चापाधिरोप

Prasanna 1.45, चापारोपनम्

Prasannar 1. $\frac{32}{33}$

2 I प्रणालि हु mBh, kāv, etc — प्रणामः

(हु हु आ) mBh, kāv, etc.

bending the head शिरः प्रणामः

Shantre :

bending adj 1 I नमत् हु (न्ती) kāv,

Pur — नामिन् Pcat — नमन (हु)

Śis 6.30 — अवनत — नमयिष्णु RV —

आनत Ragh, kathās — नन्तु .

1 II ध्वत् — नमयत् हु (न्ती) kathās.

* bending (a bow) कर्षण Ragh 11:

46 bending down 1I समवनत

मि.व.

1II नामन kārpyād — ससंनाम

Nalād bending down roots

मूलविभुज पाठ 3.2.5, Vārtt

bending down the face नतमुख

f (इ) Rājat bending down the

~~face~~ with shame लज्जाविनम्रानन

f (आ) VārBēS bending

3057 ~~3105~~ K

hespeckle I II vb आयुषाय Nam
मम

आयुषायति RV 10.26.3, 68.4, Ā

RV 1. 186.9.

— x —

eastward प्राचीनप्राग्भार Buddh

bending men नृनमन १. क्षुब्धादि

bending (of bow) प्रपूरण ६(ई)

R. bending the body अवनतकाय

— नम्राङ्गः ६(ई) मव bending

the brows नलभू V ६२ 4.28

bending the brow संनलभू म४४

bending the face विवृतावदन ६

(आ) ङाक bending (the knee)

आच्य p. ऽञ्छे, Āśv. १५ - आच्य

Ved. p. RV 10. 15. 6 bending

towards उपनामुक ऽञ्छे bending

the upper part of the body forward

प्रलम्ब f (आ) MBh. with bending

bend waist विनतोदर MW.

21. प्रणमिन् (comp.) MBh.

bending down modestly विनयावनत

MBh. Kathas bending very low

नन्मयमान V.

bendable नाम्य मङ्ग मङ्ग, etc.

bending 1I अवर्ज्य p.

bending down 1II न्याचम् ङङ्.

bent adj 1I वक्र हु (आ) AV, etc —

वक्रकृत गुल, Seh — वक्रित Amar,

Naish, वक्रिम Amar, वक्रिभूत W —

नम्र हु (आ) — विनत मङ्ग, Kaush, Varish

— कुञ्चित RV, etc — आनम्र — अञ्चिन

— अभिनत Kaush ङङ्, etc — अवनम्र हु

(आ) Kum 3.54, Kathās — प्रह हु (आ)

g. Seh, मङ्ग, etc — वृजिन हु (आ) RV,

एक-जिहित Maceh 9.12-प्रवण-ह

(आ) TS, Bce, ए SecS, Mn, etc - भुग्न

Å ए Sec, MBh, etc.

1II अनुकृच्छितं - अभिप्रणत - अभोगिन्

Hariv - कुटिक MBh 3.13454 -

कुटिकत Un 4.187, कुटिल ह (आ)

Kātyāṇḍya, MBh, etc, कुटिलक Pañcat -

द्वेड L - जरठ W - जिहोक्त W

- धनुराकार, धनुराकृति W - नट

RV, etc - नताङ्ग ह (ई) W - नमत

हु(आ) U० 3.110, Sch — नामित R,

Maceh — निकुब्ज Lalit — निर्भञ्ज MBh,

R — न्युब्जक हु (इका) Comm. ७० Tand Bc,

न्युब्जितम् Tand Bc — परिभङ्गः Bhatt

(Pāṇ 8.4.31, Sch) — प्रणतवत् W

— प्रणमित Mālav — प्रतिकुञ्चित W

— प्रह्वण Tand Bc — प्रीक्षित R Prat —

बन्धुर हु (आ) (U० 1.42, Sch) kāṣ,

Pañcat — बन्धुरित Sāh — बन्धुल L —

बन्धुर (U० 1.42, Sch) L — भञ्ज R —

भङ्गुर कृ (आ) Kāṣ, Kathāṣ — मन्यरम् कृ

(आ) — रुग्ण मङ्क, kāṣ, etc — वामन

कृ (आ) H Paris — वामनीभूत Siṣ —

विजित् Kic — विभुग्न L — वृक्त — वेद्धित

मङ्क, kāṣ, etc — व्याजित् Nāg — संकुञ्चित

Divyāṣ — स्तोम L — हषित L .

not bent 1I अनत

1II अभुग्न — निर्भुग्न W — अवर्तित

Var Bēṣ to become bent वक्तीभू,

वक्तीभवति Suṣe being bent

कुटित (Pāṇ 1.2.1) being bent
down (as the branches of a tree)

अवनामिन् MBh 1.2855 & 3.

11059, Hariv 4947 bent (a
bow) नत् MBh 1.49.25.4.5.1

bent a little aside आजिहित

kād a bent arm अरालः L

bent (as a bow) 1I मण्डलीकृत

MBh, R, Hariv — मण्डलीभूत MBh;

Kar — विलल R bent (as the

arm) आकुञ्चित सुस्र, Kum 3.70,

Ragh, etc bent (as the knee)

आकुञ्चित सुस्र, Kum 3.70, Ragh,

etc bent away निर्भुग मझ,

सुस्र — व्याभुग Harive, Peab (p.l.

व्याभुग) bent by Indra (said

of a tree which has grown

crooked) इन्द्रणत Drakhy bent

down 1 I अवनत मझ, etc —

व्यानम्र Alamkārās — आवर्जित

MBh, Ragh, etc — आनमित, आनमित
 Bhartr, Malav — नमित Inscr —
 नमित Kāv — भुग Kathās — विनत
 MBh, Kāv, VarBhS — विनम्र कु (आ)
 Kāv, VarBhS, Pāṇ.

1II अवनामित MBh 1.7586, etc —

अवभुग MBh 1.5891 ~~best done~~

~~with age~~ ~~अवभुग~~ — न्यञ्च्

कु (नीची) न (न्यक्) RV, etc —

न्यञ्चवन् TBh — न्यञ्चित L —

परिणत Bhartr — विनामित MBh

— व्यवहृत डब्बे — व्याजत MW

— व्याभुग्न Havir, Prab (ख.ल. व्याभुग्न)

— समावर्जित bent down with

age जरांपरिणत W bent down

(as an elephant stooping to

strike with its tusks) परिणत

Megh bent down by नत (रिंङ)

bent down in devotion भक्तिनम्र

Megh, VP bent down through

Sorrow संनत R bent downwards

न्युज्ज Katy ñe, MBh, Hariv, Suse

bent on falsehood मिश्यात्वनियत

Sukh 1 bent forwards प्रदीकृत

W - पुरस्तात्प्रवण TS bent

grass दूर्वा RV, VS, ñe, MBh,

etc a bent hand अरातः L

bent in उपावनत Āpñe -

संहारित ññe bent in conformity

With अनुवेल्लित bent in 3 places.

(a bow) त्रिणल R 6.20.28

bent in 3 ways त्रिविणल R 5.32.

13 (v.l. ज्यवनत) bent inwards

(as a bow) आनल ङिह —

उपनल ङिह, कट्यङ्ग, कथ bent

०० अभित्रतिन् (comp.) Bcar

bent outwards निर्गत कथ —

अपनत ङिञ्, kaushīḥ bent

round वलितं kare bent (said of

a bow) विजृम्भित MBh, R

bent together संनत MBh, R, etc -

समकृ Pāṇ 8.2.48, śch bent

to the left वामनत VarBh S

bent to the front प्राचीनप्राग्भार,

पुरतः प्राग्भार Lalit bent towards

उपगत ईषे, kātyāṣe, kāth —

विनमित Annar bent under

अनुवेल्लित bent upon प्रवृत्त (dat,

loc, acc comp.) Kāre, kathās, Rajat

bent upwards उन्नत MBh, śak,

Hit, etc bent with pain स्थपुट.

४ (आ) Mālatim completely

bent सम्भुग, Bhatt a completely

bent bow पूर्णायत्नम् Hariv

completely bent down समवनत

mw a little bent 1I ~~आभुग्न~~

~~Ragh~~ आनम्र — आकुरिल Sak.

1II आभुग्न Ragh a little bent

down स्तोवनम्र रु(आ) मेरु

easily bent विप् RV entirely

bent upon वालूल रु(आ) (यु) (यु)

Havis having bent wings वक्रपक्ष-

Sulbas having the body bent

संनतांग ढु(ई) कम 1.34 having
the body bent down प्रणतकाय .

SaddhP having the face bent

down नम्रमुख ढु(ई) W having

the face bent towards the ground

व्यानत MW having the form

bent नम्रमूर्ति W having the

knees bent जान्वाकण इह 3.2.1.5

having the neck bent वलितकंथर

Mālatī, वलितश्रीव Kathas —

विनम्रकन्धर MBh having the right

knee bent दक्षिणजान्वक्त Gobh 1.3.

1 not too much bent नातिनिभ्रम

R one who has his face bent

down विनतानन MBh one who

has the body bent विनतकाय

SaddhP one who has the (lustre

of) his eyes bent down.

समावर्जितनेत्रोभ Ragh one whose

bow is completely bent मण्डलकार्मुक

MBh relating to natural bent

सान्त्य A A nuke the state of

being bent भङ्गिभावः, भङ्गिभावः

with bent fingers कुञ्चितङ्गुलि

to be bent adj 1I नन्तव्य - आनम्य,

आनाम्य

1II आनमः युक् - द्यवर्तव्य, द्यवर्त्य (Pāṇi

3.1.123) - नन्त्व RV 2.24.2 - वृज्य

mw.

not to be bent अद्वर्तव्य TS

to be bent (as a bow) नाम्न्य MBh,

etc — नमयितव्य Prasannavar impo-
ssible to be bent अनाम्य

having bent आनम्य, आनत्य p.

to be bent 1I नम् pass. नम्यते —

अञ्च् pass. अञ्ज्यते, अच्यते — वृज्

pass. वृज्यते RV, etc.

to be bent (as a bow) चक्रोभू

Prasannar 7.41 to be bent down

भुज pass भुज्यते Hit 4.28.

to cause to bend आनम् caus आनामयति

आनामयति MBh, Mālarā, Hariv — उक्कुच्

caus उक्कोचयति

what causes to bend अवनामक L.

← Causing to bend परिणामयितुं mk

Megh, Viddh.

Caused to bend आनामित, आनामित mk

Bhartr, Mālarā.

to wish to bend वृज desid विवृक्षते,

विवर्जिषति, विवर्जिषते

beneath I अधस्तात्, अधस्त.

~~अधस्तात्~~ VS

I II VS — अधस्तात् RV 8 AV —

अधस्तात् RV 10.36.14.

remaining beneath तलस्थम् ~~म्~~

तलस्थित म् w.

benediction । I आशिः ‡ — आशीर्वादः

MBh; Pañcat; etc, आशीर्वाद Nār

— आशीर्वचनम् — मङ्गलाचरणम् Kap,

Sāh, cat — स्वस्तिवाचनम् MBh —

शुभाशिः ‡ Pañcar — मङ्गलेच्छा —

मङ्गलवादः .

। II अञ्जलि म — अर्घ्यपानम् Buddh

— आलापनम् R. 1. 77. 12 — आशास्त्रम्

Ragh — आशीर्वादि ‡ Prasanna

— स्वस्तिवाच ‡ Vear, स्वस्तिवाचकः

Bhp, स्वस्तिवादः Dhananj —

स्वस्त्रयनम् AV, etc.

the benediction pronounced at
the end of a play अभिरुक्तिः

Sāh the benediction used as a
substitute for the Svadhābha-
tion to the departed ancestors

रुक्ति (with dat or gen) RV,

etc the benediction used as a

substitute for the Svadhā

libation to the departed

ancestors - रुक्ति (with dat or

gen) RV, etc the benediction

used as a substitute for the

Svadhā libation to the gods

सर्वत (with dat or gen) RV,
etc the benediction used as a

substitute for the Svadhā

oblation to the gods सर्वत (with

dat or gen) RV, etc the bene-
diction used on presenting the

Svadhā libation to the departed

ancestors ~~सर्वत~~ सर्वत (with

dat or gen) RV, etc the bene-
diction used on presenting the

Svadhā oblation to the departed

ancestors स्वर्गा (with dat or

gen) RV, etc the benediction

used on presenting the Svadhā

oblation to the gods स्वर्गा

(with dat or gen) RV, etc

the benediction used on

presenting the Svadhā libation

to the gods स्वर्गा (with dat

or gen) RV, etc 8 lines of

benediction pronounced for

good luck by a Brāhman on a

newly wedded pair while a

piece of cloth is held between

them. म. ३. २५२ अ. , म. ३. २५२ अ. २ (?)

MW the highest form of bene-
diction at a Śrāddha स्मृति

Mn 3. 252 (in dram) a

benediction (praying for peace
etc in the reign of a prince)

म. ३. २५२ अ. f Sāh praises and

benedictions स्मृति म. ३. २५२ अ. २ n

pl Hariv pronouncing a

benediction म. ३. २५२ अ. २ mfn

receiving benediction शुभाशिस

मय Patcar, a sacrificial

benediction स्वधामे Āp Śe

utterance of benediction शुभा-

शीविचनम्, शुभाशीविदिः [Hāsy]-

benedictive सौवस्तिम् मय W.

a benedictory speech मङ्गलवचनम्

n Caurap.

benefit

I उपकार: — हितान्, हितानि

(य pl, Mm, MBh, etc — कलम

(ife + आन ई) Pāṇcat 2.70 —

उपक्रिया Mm 2.149, Rājā —

उपकृतम् ŚoK 165a, Sāh — सुकृतम्

R, Pāṇcat, etc.

II कृतम् MBh 4.1692 Pāṇcat —

वरः (rarely वरम् ife + आ) RV, etc

— वरः (वरम् ife + आ) Sāh

— शुभम् Kāu, VarBrS, Kathās

— सम्पद् + VarBrS, Sarvad,

Pur.

the benefit arising from
sacred study ? फलोत्पत्ति W

the conferring of a benefit

आभ्युपपत्ति + an interchange
of benefit सम्प्रदायानिमय MW

a rite which is not for
for the benefit of the sacrificer

अपुरुषार्थः used for the
benefit of cows गोभाज RV

10. 97. 5 मधु -

benefits

I II शतं तयः + pl RV.

acknowledging past benefits

कृतज्ञ म् (आ) ॥ Mn, Yājñ, etc

conferring benefits अनुगृह्ण, etc

अनुगृह्णाम् destroying past

benefits कृतघ्नम् (आ) ॥ Mn, R,

etc, Brchman P intent

on doing benefits उपकारपर

म्

benefit ॥ ३ उपकृ, उपकरोति,

उपकुरुते R, Mn, Megh, etc.

the act of benefiting उपकरणम्

Pañcat, Sāh, Subh, etc.

desirous of benefiting

हितकाम mf Pañcat, Mit,

हितप्रेप्सु mf Mn 5.46 intent

on benefiting others कल्याण-

मिनिवोशेन् mf kād 153.

+

beneficialness || शंत्वम्, TS, TBz,

Kāth.

a benefactor adj. I उपकारिन् mf

— हितकारिन् Apast, R, Rājāt,

etc, हितकृत VarBzS, Bhp Kāthās,

etc हितकर R, VarBzS हितकारक

Pañcat — हित: Mn, MBh, etc

— प्रियकृत् ॥ W .

I II प्रेत् RV, śānīkṣāṇ , प्रेणि RV I. 11. 210

— वरदः W — वर्षयितृ , वृषभः

Sāy — वित्तदः W — सत्कर्तृ

MBh , Mricch — हिताधायिन Rājāt.

a generous benefactor सुसन्निवृ

॥ RV one who benefits

उपकर्तृ ॥ (जी) ॥ MBh , Ragh ,

Mit , Sah .

benefiting ॥ उपकारक ॥ (उका) ॥

benefiting children शिशु-

हिनेषिणी .

beneficent adj. I परिपकारिन् Kathās

— उपकारपर.

II अवध [Gamm] RV 1.185.3

— अवध RV 7.82.10 —

पानित्र f (आ) Mh, MBh, etc

— वसु ~~वसु~~ (उ. व. वी) RV, Yr, Śrs

— शंयु RV, TS — शंयुधायस्

TĀr — शंकर f (ई) Nkr, MBh,

BhP — शंकुत् TĀr — शंताति

RV — शान्तिव f (आ) AV —

शम्भु RV, AV, Br, Śrs, शम्भू —

शम्भू RV — साधुकर्मन् MW.

the beneficent hand (of deity)

वरदहस्तः MW The beneficent

hand (of a benefactor of

any kind) वरदहस्तः MW

beneficent to all (said of Vishnu)

विश्वावसु ~~म्~~ MBh truly

beneficent. सत्यराधन् RV

most beneficent शंतम RV, AV

VS, BhP done beneficently

उपकृत

beneficial adj. I हित + (आ) RV, etc

— कन्यासा + (ई) (४ बद्धादि)

— सोपकार Mn 8.143 —

सौपकारिक *sas* :

II अरपस RV 8.18.9 — आद्युके

Sān 14 Br, Kāth — केवयिष्ठा

AV — जोष्यावत RV .

beneficial and disadvantageous

geous हितानुत् Mn, sust —

~~हितहित~~ Mn sust beneficial

to a foe परगुण R beneficial
or hurtful in sickness ,

पथ्यापथ्य w beneficial to all

विश्वशम्भू RV ; VS , Maitis

— सर्वहित beneficial to
another परगुण R beneficial
to one's self आत्महित

beneficial to others परप्रयोजन
 †(आ) Ragh beneficial to
the world लोकहित A not :
looking to beneficial

consequences अकलकलदिन
very beneficial सुहित †(आ)

R.

benefitted उपकृत — सोपकारक

venevolence । I परोपकारः Kāṇ ,

परोपकृति f — सुजनता Kāṇ, Sāh

— सौजन्यम् Mricch, Śis —

• मैत्रचित्तम् Kāṇand. --- मैत्री MBh, Kāṇ, etc.

। II आनृशंसम् MBh, Gaut, 5.45

— आनृशंस्यम् MBh, Mu, Āp —

कुशलम् R 2.34.22 — मैत्रचित्ता L

— मैत्रायणम् MBh — समता

Pañcar — साधु n ŚBr, MBh, etc

— सुकरम् W — सुमति f

RV, AV — सौमनसम् RV — सुप्तम्

RV, TS — सौम्यता MW —

सौम्यत्वम् MW. ४

of great benevolence बृहत्सुम्नRV universal benevolenceलोकानुराग Sāh whose strengthis benevolence मैत्रीबल Lwith benevolence सुचेतुना RV.benevolent adj. I परहित with W

— मैत्र + (ई) m, MBh, etc

— शुभात्मक + (इका) kām.

I. II अदम RV 5.86.5 — आनुलोमिक

f (ई) L — तरणि RV, TB 2.7.13.2

— धिष्णाय RV 1.3.2, 89.4, etc

— भव्यमनस् Pañcanā —

मैत्रचित्तम् Lalit — मैत्रिन् Pañcanā

य-

— मैत्रीमयः f (ई) near — मैत्रेय

M. B. — शंयु RV, TS — शम्भु RV,

AV, B. 2, 8.25 शम्भू — शिव f (आ)

RV, etc — सचद्दीन MW —

सुकुत् RV, AV, VS, etc, सुकेत TS

— सुधित RV, VS — सुमनस्

RV, AV, G. 1.1.1, Kath Up — सुम्न

RV 10.5.3.7 — सुविदत्र RV, AV

— सुहृदि AV — सौजन्यवत्

Prasaing

belonging to a benevolent

person आनुशंसिय (१ गङ्गादे

Pān 4.2.138) a benevolent

person (man or woman) म.

सुजनः R, Kathās, etc a benevolent

person आनुशंसि m f L the

descendant of a benevolent

person आनुशंसि m f T

ruling benevolently

(said of the gods) प्रियक्षत्र

RV 8.27.19.

Bengal paper I I वङ्गः AV Paris,

MBh, etc.

Bengal san सुमा L Bengal

writing वङ्गलिपि f Lalit म-

relating to Gaudes

Bengal गौडीय मफ-

3099

48

3147

not benighted अतमिस्र म.

म-

III

benign L शिव mf (311) n RV, etc.

a benign planet (such as

~~Mercury~~ Mercury, Jupiter,

Venus and the full moon). सौम्य-

ग्रह: MW.

— x —

I Beninkasa cerifera कुष्माण्डः —

कुष्माण्डकः ~~Bhpr~~ Bhpr, Car

कुष्माण्डकः .

I II कालिङ्गः . a kind of gourd (Beninkasa cerifera) कुष्माण्डकः L —

ग्राह्यककटी L — तिमिलः L — लुण्डः

L — नागफलां L — पुष्पफलम् L —

बृहत्फला L — वेष्टकः L — शिरिवि-

वधकः L — स्थिरफला L —

(a species of gourd) कर्करु,

कर्करुकः m Suisse the fruit of

Beninkasa cerifera कर्करु,

3102

2

3150

कनकसुन्दर न L the gourd

Beninkasa Cerifera : कुष्माण्डकः

Bhpr, Car, कुष्माण्डकः — कुष्माण्डी L.

—x—

3103

~~3151~~

Beninkasa cerifera

सुफल (only L)

—○—

benjamin कालानुसारिन् ॥ कालानु-
 सारिवा, कालानुसार्यि सुश्र, ,
 कालानुसार्यः, कालानुसार्यम् L,
 कालानुसारिणी Cwr. - जीर्णम्
 L - - किशोरः - (= तैल -
 पण्योवधि)

benumbed ^{adj} L I शीलाङ्ग + (इ) Suse

— स्तम्भित Kathās — स्पर्शिन L.

becoming benumbed दुःखम्

Car benumbed with cold

शीलाङ्ग W having the flesh

benumbed सुप्तमांस Suse

having the skin benumbed

सुप्तज्वर्य Suse one who has

a limb benumbed सप्ताङ्ग

Suse one whose body is

benumbed स्तब्धवपुस H Paris

II

benzoin | कालानुसारिन म. कालानुसारिना,

कालानुसारि Sws, कालानुसारिजी Var

कालानुसारि; कालानुसारि L —

डोलकम W, डोलेम; डोलियम L,

डोलियकम Sws, Var Bds —

शिलाजम्, शिलापुष्पम्, शिलाभवम्,

शिलारसनम्, शिलोत्थम्, शिलोद्धवम्,

शिलारसः, शिलियम् W — यवनदेराज

Bhp — कपितैलम् ~~Var~~ Bhp:

I II कपिजः L — करेनरः W —

गिरिजम् W — जजरम् W —

जलेदुना L — पलितम् L —

शीतलम् L, जैलेय — जैलम् (only

L) — जैलजम् W — जैलनियमि:

L — स्थानिरम् L.

benzoin (styrax) अश्मपुष्पम्

L a fragrant resin (benzoin)

शिरिपुष्पकम् L fragrant with

benzoin जैलेयगन्धि mfu W.

3108

~~3156~~

Berberis asiatica कपीटकम् B.P.2.

bereavement । I वैद्युम Bālar, Sāh.

bereaved of विनाभूत mbh

(instr) MBh bereaved (esp of

any loved person) विधुर mf

(आ) n Kāv, Rājat.

bereft । I adj विधुर f (आ)

Kāv, Rājat.

not bereft अनिधुर Sāmk.

I bereft of विनाभूत MBh, Kāv,

etc — हत (often ibc) — हीन

Mund Up, Kātyśr, Mn,

MBh, etc — हत (often ibc):

I II निधूत (comp) Mariv — मुषित

RV hereft of breath प्राणैर्हीनः

hereft of friends गतसौहृद W

hereft. of life प्राणैर्हीनः hereft

of life प्राणहीन Kāv hereft of

memory मुषितस्मृति Kathās

hereft of mother and father

मातृपितृविहीन Mn 9. 177 hereft

of power हतवचस AV — हत-

प्रभाव MW hereft of sense

हतचित्त (W) हतचेतस (R)

हंतधी (BHP) हंतबुद्धि (Sis)

हंतमति (Dhūrtan) hereft of

sense हंतमानस Vcar, हंतमेधस

MW hereft of strength and

energy हंतविक्रमोद्यम Ritus

hereft of strength गतौजस W

hereft of vigour हंतवचस AV.

I to be hereft of हा pass

हीयते (ep also हीयति). abl or
instr) Kath Up, Mn, MBh, etc.

II to be hereft of परिह्यज pass

3112

4
~~3160~~

परिह्यज्यते (instr) Mn, Pañc,
Hit, etc — विष् el 6 विन्धते

RV 1.7.7, 8.9.6, 51.3.

— x —^o—

Barleria longifolia शृङ्गातः L - वीरतर

m L.

the plant Barleria longifolia

अतिछन्ना, अतिछन्नका a plant
bearing a dark black flower.

(Barleria longifolia) को किलनयनः

L, को किलक्षः Hear, को किलक्षकः

L.

berry I वदरम् L.

I II पिप्पलम् RV, etc — पिप्पली AV.

the berry of Elaeocarpus

Ganitrus भूलनाशनम् L the

berry of Elaeocarpus Ganitrus

नीलकण्ठाशनम् L — हराशनम् L,

रुद्राशन (esp) a berry of the

Peepal tree पिप्पलम् RV, etc

a fragrant berry गन्धव्याकुलम्

L having the size of a berry

पिप्पलमान mfn size a kind

3115

~~3/63~~

of berry गुणवत्तम T hearing
good berries सुगुणवत् म्ह (गुण)

n RV, VS, AV, etc.

— x —

beryl . II केलुरत्नम् L — कैतवी L —

नञ्जलुत्तमः L.

— x —

beseech । II vb प्रत्यनुमाच, प्रत्यनु-

मान्चति R — (?) प्रभू, प्रभवति

(rarely प्रभवते) Maxiv, प्रभु.

— x —

beset ! I वेष्ट् caus वेष्टयति, वेष्टयते

T B६, M१, MBh, etc.

I II परिमत, परिमतते Tānd, B६ —

परिविज्ञा, परिविज्ञाति TS, T B६, R —

परिषद्, परिषदति (RV) परिषीदति

(AV, MBh [c also परिशीदति]) RV,

AV, Kaus — परिष्ठा caus परिष्ठापयति

AV.

to beset a person (to make

him yield). प्रत्युपनिश, प्रत्युप-

निशति MBh, R one who

besets another प्रत्युपनिषट् mpu

Āpast.

besetting I II adj परिषद् RV —

परिषद्गन RV.

beset I I adj वेष्टित ऽBh, etc —

परिवेष्टित Hariv, R, etc — कृत-
वेष्टन.

I II परिमत्त RV; TS, Ait Bh —

परिविष्ट RV I. 116. 20.

I II not beset II अनाकुल ‡ (आ).

~~I II~~ I II अनभिभूत beset with समावृत

(instr or comp) MBh, R

beset with difficulties दुरभि-

सम्भव Jatakam not too much
reset निराकुल Kathās.

- x -

besetting a house (for recovering

a debt) गृहसंरोधः besetting a

person (to make him yield)

प्रत्युपवेशः, प्रत्युपवेशनम् R to

cause a person to beset

another प्रत्युपनिवेश caus

प्रत्युपवेशायते Āpast.

beside । I बहिः (also with all or
ife) — मुत्ते (with insat) Kās
 on Pāṇ 2.3.72, 3.2.108 etc.

। II पुरा.

to be beside one's self विनि-
 गम, विनिगच्छति BhP to be
beside one's self with मा el
 2 माति (Bhātup 24.54) el 3 les
 मिमीते (25.6) el 4 मायते
 (26.33) Vcar, Kathās, beside
one's self प्रमुषित BhP, Kathās.

2 I समीपे — प्रति.

2 II अभ्यक्षित MaitreS.

being beside पार्श्वगतं mfn

Kāv, Var.

— x —

besides | I अन्मद्य - उपरि (as a separable adv) - गृहे RV, AV, etc, MBh, Pañcat, etc.

| II आद्य (as a prefix to verbes and nouns).

(as a separable adv) besides
 आपि, पि besides Bhaimā (i.e.
Damayantī) उपभोगि Naish besides
this पुनर्दत्तरिच, mfu besides that
 ततः परम् Pāṇ 7.2.10, Kār.

| II पुनः RV, etc also पुनरु अपरम्

- भूयः G_2 , S_2 , U_p , etc — सञ्चः;
 सञ्चूर (Pāṇ 8.2.66) RV, AV, S_B
 — सानिचूर RV.

— x —

besiege । I vb उपरुध्, उपरुणद्धि, उप-
रुन्धे, उपरुन्धाति, उपरुन्धते (also उप-
रोधति R 7. 74. 7) TBh, SBh,
Ch Up, Mn, Sis, etc.

। II अभिषद्, अभिषीदति RV 9. 7. 5 —
अवरुध्, अवरुणद्धि Das — आरुध्,
आरुणद्धि Ā Māxiv — परिविद्वा, परि-
विद्वाति TS, TBh, R — परिषद्,
परिषदाति (RV) परिषीदति (AV, MBh
[C also. परिषीदति]) RV, AV, Kauś
— रुध् el 7. (Dhātup 29.1)
रुणद्धि, रुन्धे (रुन्धाति, रुन्धते Bh, etc.

रोधति MBh) Pat — विरुध्, विकुण्ठि

R — संरुध्, संरुण्ठि, संरुन्धे Mariv,

R, etc — सद् ए 1.6 सीदति. (ep

also सीदते, Ved सद्यति, सीदति, सीदते)

RV, Ait Br.

being about to besiege अवरोधक

अवरोधक mfn (with acc) R

1. 71. 16 to besiege a person

(to make him yield) प्रत्युपविशति

प्रत्युपविशति, प्रत्युपविशति MBh, R.
प्रत्युपविशति

besieging । I उपरोधः MBh, Susr,

Prab, etc — निगृह्यासनम् Das.

I II अवरोधः Hit — रोधः MBh, Kav,
etc.

the act of ~~besieging~~ besieging
उपरोधनम् Sāh besieging a
fortress दुर्गान्वरोधः W. besieging
a person (to make him yield)
प्रत्युपवेशः, प्रत्युपवेशनम् R
besieging a town उद्घोषः W.

besieger ५ II. रोद्धु म्फु Ragh.

one who besieges another

प्रत्युपविष्ट म्फु Āpast.

besieging I II adj उपनिविष्ट R

— रोधक Kāv — विरोधिन W —

उपरोधम ~~ह~~ P, Pāṇ 3.4.49 (with
loc or abl or ife Kās.

besieged I adj उपरुद्ध. Bhp,
Kāthās; Kām.

I II अभिषण्ण TS, Kāth. — कद्ध R,

Pañcat — परिविष्ट RV 1. 116. 20 —

प्राशित L — संकद्ध R.

besieged by an enemy परोप-

कद्ध MW having besieged

निरुद्धवत् Rājāt, Bhp to

cause a person to besiege

another प्रत्युपविश caus प्रत्युप-

वेशयते Āpast to cause to be

besieged by रुध caus रोधयति

(cp also रोधयते, रुन्धयति)

(instr) Ragh.

besmeaz | I vb आलिप — आलिम्पति.

ŚBṛ, Hariv, Śuśr, MBh, BhP,

Kathās, etc, caus आलिम्पयति,

आलेपयति | Kaus, Śuśr — लिप् ल

6 (Dhātup 28. 139) लिम्पति,

लिम्पते TBṛ, etc — प्रलिप,

प्रलिम्पति, प्रलिम्पते ŚBṛ, Ṛg ŚṛS,

Kaus, etc — प्रलिप caus प्रलेपयति

MBh, Var.

| II अनुलिप P — अवदिह ल 2

~~अवदेदि~~ अवदेदि Kaus — निलिप,

निलिम्पति, निलिम्पते ऽBह — न्यञ्ज्,

न्यनन्ति AV, Kāṭy, Ā — पङ्क्य

नञ् पङ्क्यति मत्वह — प्रत्यञ्ज्,

प्रत्यनन्ति, प्रत्यञ्जति ऽBह — प्रादिह,

प्रादेदिह Sप्रह — रूपी कृ, रूपी

करोति A — संदिह, संदेदिह Kaus,

MBh, etc.

to besmear (esp. with

cow-dung) उपलिप, उपलिम्पति

ĀśvGr, ŚāṅkhGr, Gohl,

MBh, etc — उपलिप caus

उपलिपयति Mn 3. 206, R.

besmearing ⁿ I II शेषः L.

the act of besmearing (with cow-dung) उपलेपः BhP, उप-
लेपनम् Pañcat, PŚarv, etc.

besmearing (the ground with cow-dung etc for

purification) उपाञ्जनम् Mn

5. 105, etc a means of

besmearing उपलेपनम् Car.

I I लेपिन mbu L.

besmeared adj I I उपलिप्त.

I II आदिशब्द ifc MBh, Hariv, BhP

— रुक्मीकुल Māicch — संश्लेषित

Suzr.

~~by meaning~~

besmeared with मृष्ट (instr)

R, Naish — संदिग्ध (instr

or comp) MBh, Kāv, etc

besmeared with blood रक्तान्न

W, T.

✓ having besmeared उपलिप्य

p, MBh, Kathās, etc —

उपलिप्य p — अङ्कित्वा p (✓)

(अङ्कित्वा) Pām 7.2.62 Sch.

besom 1 I म. माजनी Kāv, Kathās

1 II उद्दे: (?) TBR 3. 8. 4. 3

उद्दे: (?).

— x —

besotted I. उमदाब्ध मिफ Bhp

5. 12. 16.

—x—

bespatter vb । I अधिक्षिप्त.

- x -

he speak । I कथं ल 10 (ep also Ā)

कथयति (- ते) Mn 10. 114, Śak 291.

4, Sūtra, etc — वद ल । वदति

Āśv Gṛ, MBh, Rāva, etc.

। II * उद्ग्रह caus उद्ग्राहयति Śis

2.75, Bhatt.

— x —

1 I hespotted with कलमावित
mfu (instr) Kād.

—x—

besprinkle vb । I. अभ्युक्ष्, अभ्यु-

क्षति ऽभ् २ etc — आप्रुषाय ^{Nom} ~~nom~~

आप्रुषायति RV 10. 26. 3, 68. 4 A

RV 1. 186. 9 — उपकृ, उपकृरति

ऽभ्, Kāty ऽभ्, MBh, etc —

व्युक्ष्, व्युक्षते RV 10. 90. 3 — शीक्

caus शीक्यति Mcar — समुक्ष्,

समुक्षति RV, AV, ऽभ्.

। II व्यावृ caus व्याधारयति TS,

ऽभ् — प्रोक्ष्, प्रोक्षति RV, VS,

ऽभ्, घृ. ऽभ् S — प्रोक्ष् caus

प्रोक्षयानि सूत्र.

to besprinkle in return

प्रतिषिच्य, प्रतिषिञ्चति BHP,

प्रतिषिञ्चति to besprinkle

x with सिच्य. el 6 (Dhātup

28.140.) सिञ्चति, सिञ्चते

(once in RV 10.96.1 सेचते)

(instr) RV, etc — विवृष

caus विवर्षति (instr) MBh

8.801.

besprinkling । I अभिघारणम्

Kausi, Kāty Śr.

I II अवोक्षणम् Sāy, on śBh —

धारः L — प्रतिषेकः TBh, Sch

— विच्छुरणम् Kāḍ — सेकः Mn,

MBh, etc.

accompanied by the act of

besprinkling प्रतिषेकम् mfn

- Maitr S.

besprinkled I adj व्याधारित W.

II अभ्युक्षित R, Māricch — उपकीर्ण

— प्रप्सवत् AV — विद्युत् ‡ (आ)

RV. 3. 54. 6.

3143 ~~4~~ 3
~~3191~~

to be besprinkled प्रतिबिम्ब T B 2.

— x —

best adj । I उत्तम RV, AV, AitBr,

. Mn, Pañcat, etc — श्रेष्ठ १ (आ)

RV, etc — परम १ (आ) RV, etc

— साधुतम. MBh — श्रेष्ठ १ (आ) —

वरिष्ठ १ (आ) RV, etc, वरिष्ठक

Pañcar — पर १ (आ) RV, etc

— सुखम् (सुखः १ अर्थवीदि १)

१ (आ, ई) SBh, MBh, etc . .

। II अग्र (अग्र, अग्र, अग्र) १ — अग्रणीय

१ — अग्रेश्वर १ (ई) १ — अनुत्तर

— अनुपम १ (आ) — आकर १ —

इन्द्रः iñc Mn, Hit — उत्कृष्ट —

उत्तमोपपद — उत्तम G it —

उदार u (आ and ई) [gana बह्वादि

Pāṇ 4.1.45] — उद्ग्रह —

उपसर्ग (आ) RV, AV — ऋभृक्षिन्

m [sāy] RV 8.93, 34 —

ऋक्ष (iñc) L — कतमः, कतमा,

कतमन् RV, etc — गण्डः (only

in comp) L — जात्य iñc W

— ज्येय kenUp — ज्येष्ठ

(Pāṇ 5.3.61) RV, etc — धुर्य

AV, MBh, etc — निष्प्रेयस u (ई)

MBh, R, etc — परमक १ (इका)

MBh, R, etc — पञ्चार्थ १ (आ)

Br, chup, MBh, etc — पारमक,

१ (इका) MBh, R — पारमार्थिक १ (ई)

W — पुष्कल १ (आ) AV, etc —

प्रबहः MBh, R — प्रवर १ (आ)

Mm, MBh, etc — प्रवर —

प्रशस्त Āpast — प्रष्ट १ (ई) Ragh,

Rājat — महामात्र MBh, R — १

मौलि ३ Bhām — कर १ (आ) ŚrS —

MBh, etc — वरिमन् ३ Bhp ज

वसिष्ठ RV, AV, Br, ChUp, MBh —

विशिष्टतम, विशिष्टतर MBh, Mricch, —

Samk — वृद्धिष्ठ, वृद्धीयस् Pām 6.4157, —

Vop — वेधस्तम RV — शम्बरः 2 —

शादूलः MBh, Kāv, etc — शेरवरः 1)

(mostly ibc) Rit, Caurap, Dhūrtas

— श्रेयस् MBh 3.1256 — श्रेयामय ४

॥ (ई) Śāringī S — श्रेष्ठभाज् MBh —

श्रेष्ठिन् W — ४ (only 2) — ज्

सत्तम Br, Śāringī S, ChUp, etc

सावित्राय Mm, Hariv, Kathās —

सार ६ (आ) BhP, Pañcar — सारभूत —

साररूप Chandam — सुतमाम् MW —

सुरभि ६ (इ: or ई) L — स्वपति L.

not the best । I अनुत्तम ६ (आ)

— अश्रेष्ठ L.

। II अज्येष्ठ only thing best of
its kind रत्नम् any thing

the best of its kind राज्

m — वृष: MBh, Kāv, etc

to be best among विशिष

Pass विशिष्यते (gen or loc) Mn,

MBh, etc the being the best

साररूपता sāh being the best

विषाणभूत MBh 1.3735 belong-

ing to anything best उत्तमय

(gana गङ्गादि Pān 4.1.138)

belonging to the best श्रेष्ठस्था

TāndBr belonging to the

best of tribes वर्णश्रेष्ठ W.

best among । I श्रेष्ठ (जा)

(with gen loc or comp) RV, etc
the best among मुखं ह (आ) इ
 rarely मुख, आदि.

I II वरेण्य (gen) RV, etc —

विशिष्ट (gen) Mn, MBh, etc

the best among वृषभः (in
 later language mostly ifc or
 with gen) RV, etc 'best among'
~~best among~~

हंसः (ifc) the best among

the best उत्तमोत्तम the best

among vrishnis वृषिणवृद्धः

the best clothes प्रधानवासस^m

Mricch the best colour रूपतमम्

SBz 'best food' परमान्नम् Hariv,

Var, etc the best form

रूपतमम् SBz the best friend

पूर्ववद् in Mricch the best

half उत्तमाधः best in

श्रेष्ठ f (आ) (with gen loc or

comp.) RV, etc best in respec

ct of श्रेष्ठ f (आ)

(with gen loc or comp) RV, etc

'best in speech' वचन ज्येष्ठ
~~वचन श्रेष्ठ~~ Kāś
~~~~~

best in the world लोकश्रेष्ठ Malatim
~~~~~

'best in V. raja' वज्रवरः MatsyaP
~~~~~

'best liquor' ~~सुराग्राम~~ R 'best
~~~~~  
सुराग्राम

member of the body' वराङ्गम् R,  
~~~~~

VarBz 'the best nectar' परामृतम्
~~~~~

best of I श्रेष्ठ (आ) (with
~~~~~

gen loc or comp) RV, etc.

II वरीयस् (gen) MBh, BhP
~~~~~

वर्ध (gen or comp) MBh, Kār, etc — वन्दारक ६ (अक, इका) (loc comp) Nir, MBh, etc वन्दार ५.

~~the~~ the best of a class विषाणम् (ifc ६ (आ अ ई) विषाणः (१ सूचकीदि) MBh, Var Br 5 — शिरका ५ —

शिरागमणि ५ (ifc) BhP, Rājāt the best of a kind विषाणम् (ifc ६ आ अ ई) विषाणः (१ सूचकीदि)

MBh, Var Br 5 . .

best of all . II सर्वेत्तम् Kār — सर्वश्रेष्ठ R, Mārhp सर्वश्रेष्ठतम MBh —

II अतिश्रेष्ठ — ज्येष्ठतम RV 2.16.1,

6.67,1.

the best of all (said of Krish-

na) विश्वसत्तम MBh the best

of a number एकवृषः AV

the best of any kind श्रेष्ठतमः

MBh, R, etc — नागः (ifc) 2

the best of any race श्रेष्ठतमः

MBh, R, etc the best of any

thing निर्माणम् 2 = सार — निकरः

'best of birds' पक्षिराज् m BhP,

पत्रिजराजः Suparn, पत्रिजरः MBh

the best of Brāhmanī women

ब्रह्मणीसत्तमा MW 'best of cold

things' शीतोत्तमम् & 'best of

draught animals वाहनश्रेष्ठः &

the best of elephants गजवरः

Jain 'best of elixirs' रसायनश्रेष्ठः

& 'best of fruits' फलोत्तमा &

the best of fishes मत्स्यराजाः

m pl BhPr

best of fruits

फलश्रेष्ठः ५००

best of its kind । I राजः ifc

MBh, Kan, etc = राजन् .

the best of its kind । II उरस

५ ५ — उरसम् Pāṇ 5.4.93

— मातङ्गः (ifc) Hariv —

ललाम ५ (आ) ५ — हस्तिन्

(ifc) ५ याघ्रादि best of Kings

पार्थिवश्रेष्ठः MBh — राजघः

best of men नरोत्तमः MBh,

Hariv - the best of Kshatriyas

सत्रियर्वमः .

the best of men II पुरुषोत्तमः Hariv,

Sāh — पुरुषवरः VP — नृवरः

Mudr .

the best of men II ^{रु}वरपुरुषः

Muricch best of mountains

मौलवरः R the best of Mummies

मुनिवरः MBh to the best of
one's abilities यथाप्रतिगुणम्

(MW) यथाप्रतिगुणैः (Hariv)

the best of one's goods प्रधानम्

Nār ' best of precious stones

रत्नवरम् L ' best of Raghus

रघुप्रवरः R the best of
sacrifices यज्ञश्रेष्ठः Karis

the best of sages मुनिवरः

MBh the best of the Bharatas

भरतर्षभः MBh — भरतश्रेष्ठः,

भरतसुततमः cat the best of the
descendants of Bharata

भरतसुततमः MBh the best of
the descendants of Bhargu

भार्गवश्रेष्ठः MBh best of the

eminent प्रधानोत्तम W

'best of the gods' देवश्रेष्ठः

Hariv, BhP. best of the

gods (Śiva) देववर्धः MBh

ग. १५१० 'best of the Raghus'

रघूत्तमः R the best of the

sages ऋषिसत्तमः 'best of

the sons of Pāndu' पाण्डवश्रेष्ठः

MBh the best of the three

chief qualities i.e. sattva (गुण)

गुणाग्रम् Ragh 3.27 'best of the

Vasus, वसूत्तमः Bhp the best

of the Vasus (said of Krishna)

वसुश्रेष्ठः Pañcar. the best of trees

तसुश्रेष्ठः W 'best of trees' तसुवर.

W 'best of the vishnis

वृष्णि वरेण्यः Bham 'best of towns

पुरीश्रेष्ठः Jal. 'best of yadus'

यदुश्रेष्ठः Pañcar the best of

warriors रघुत्तमः MBh

the best part अग्रम् — अग्रियम्

RV 4.37.4 the best part of
anything हृदयम् (ifc f आ)

AV, etc — रत्नः (ifc f आ)

RV, etc ' best part of the body

चनवरम्, चनोत्तमम् २, चनोत्तरम् Gal

the best possible यावच्छेष AV

the best sense परमार्थः W

the best shell शङ्खप्रवरः MW

the best share ज्येष्ठांशः W

the best warrior रथाग्र्यः MBh

— रथवरः MBh the best way

कुलमार्गः the best woman वरनारी

MW ' full (i.e. best) among

the twice-born द्विजर्षिभः MBh

choosing what is best सारभूत

BhP connected with correlating ^{to}

the best half उत्तमाध्या ^{Pān 4.} ~~अध्या~~

3.5 consisting of the best

part of anything सारमय

↓ (३) (gen) Cat enjoying

the best of any-thing

अग्रभाज्य MBh the first and
best of its kind प्रथमैकरेण

Cawrap the first that appears
to be the best यद्योपपादिन्

Kauś the flower is the
best of anything पुष्पमRV

the (gem is the) best of

चूडामणि m ifc Kathās 123,

235, Dhūrtas 1.3, Vop having

heaven as the best स्वर्गप्रधान,

सुवर्गप्रधान Pear having the

best श्रेष्ठिन् W having

this as the best इदं प्रथम

it would be best if वरम् .

(१ स्वरादि) Kār, Kathās, etc

obtaining the best kind

of wealth परमार्थविद् W

best part सारः, सारम् (ibc b

सा) Ait Br, etc offering

the best bits (to the gods)

अग्रदान् MBh one who has burned

the best of mansions दग्धमंदिर-

सार picking out the best

सारादानम् Kap possessing the

best fruits वर्षफलं 2 relating

to the best half उत्तमाध्व

Pān 4.3.5 to represent the

best among वृन्दारकाय Nom

P cat to represent the best

of वृन्दारकाय Nom p cat
robbed of the best part इतसार

R so that the best is placed
first यथाश्रेष्ठम् SBr, Hariv

looking the best share

प्राग्रहर Kālid, Hcar the
state of being the best

श्रेष्ठता TāndyaBr taking
what is best सारभूत Bhp.

the very best उत्तमोत्तम —

श्रेष्ठतम RV, etc — सारतम Sāmkh
on ChUp — सारिष्ठ Sāmkh.

। II श्रेष्ठतम (?) Sāmkh gr —

सारात् सारम् the very best lotus

एकपुण्डरीकम् SB₂ 14.9.3.14 .

— . —

'bestiality' I. I. पशुता Mn, MBh, Kāv,

पशुत्वम् R, Prabh, Rājāt.

— x —

to hestie one's self विचेय,

विचेयति, विचेयते Kath Up, R,

Suss.

—x—

bestow vb । I वित्तु, विततरति, वितिरति

MBh; Kāv, etc — प्रदा, प्रददाति

rarely प्रदत्ते RV, etc — प्रयम्,

प्रयच्छति, प्रयच्छते RV, etc.

। II आधिदिश RV 10. 93. 15 — अप-

वृज caus अपवर्जयति MBh, etc —

आवृज, आवृजे RV — आशंक Desid

आशिक्षते RV & TBh — आशी P,

BRD — उपाकृ, उपाकरोति, उपाकरोत

MBh, R — उपावसृज, उपावसृजति

RV 1. 142. 11, 3. 4. 10, 10. 110, 10

— पुन्व, शन्वाति RV 9. 20. 2 —

कृ ८२ P Ā, ८१ P Ā, ८५ P Ā,
८४ P. Ā, RV, VS, ऽB५, etc —

दा ८३ ददाति (दत्ते) ८१ दाति
(RV ५-७) RV, etc — दाडा ८१

दाशति, दाशते RV १, १३.३, २.१९.५

etc — नियम, नियच्छते RV, AV, B५,

etc — निमु, निमौति, निमुवति, निमौते,

निमुते; RV, TS — निवृत्त ^{निवर्तयति} caus १

~~निवर्तयति~~ निवर्तयते Mariv, Märk P —

परासृजं, परासृजति MBh — परिदा,

परिददाति, परिदत्ते RV, etc — प्रमुच,

प्रमुच्यति, प्रमुच्येत MBh, R — प्रादा,

प्राददाति MBh — प्राज caus प्राजयति

Nir 3.5 — फल॒ ल । फलति॑ (ep
also फलते) (with acc, rarely
instr) MBh, Kāv, etc — भज॒ ल ।

भजते॑ RV, etc — मुच॒ ल 6 P A

(Dhātup 28. 136) मुच्यति॑, मुच्यते॑.

Rājat, Cāmpak — मुच॒ caus मोच-

यति॑ Mārk P — यज॒ ल । यजति॑,

यजते॑ MBh, Bh P — रा, रास् ल 2

(Dhātup 24. 49) राति॑ (Ved

also राते) RV, etc — री, रि ल 9

(Dhātup 31. 30) रिणाति॑ ल 4 P

(Dhātup 26. 29) (रिणीते॑ RV, Bh,

गृह ऽन्तः, रिमति Dhātup 28. 111.) AV

— लभ् caus लभयति, लभयते

(generally with two acc, rarely with acc and instr) — वह_ च ।

वहति, वहते Kāv, Kathās —

विदम्, विदमते RV — विद्या, विद-

धाति, विधत्ते RV, etc — विमंह्,

विमंहते RV — विलभ्, विलभते

Insch, Kathās, Rājāt, etc —

विसृज्, विसृजति MaitrS, etc —

विसृज् caus विसृजयति MBh,

Hariv, etc — वीन, वीनोति RV

← व्यवसृज्, व्यवसृजति, व्यवसृजते

← MBh 8. 959 — त्रि ल 3 त्रिधाति

RV — त्रिधा ल 1 त्रिधाति RV — संरा

(only पृ ३ संरराज) RV, VS, AV

— संनिष् RV 8. 75. ॥ — संगम्

caus संगमधाति MBh, Ragh — संदा,

संदधाति, संदत्ते RV, AV — संधा,

संदधाति, संधत्ते MBh, Kāv, etc —

सन ल 1 ४ सनाति, सनते, सनाति,

सनुते RV — संनी, संनयाति TS,

Bh, MBh — समादा, समादधाति

MBh, Mariv — समिन्व, समिन्वाति

RV — समीर caus समीरयति, समी-

रयते AV, ऽBh — सम्प्रतिपद caus

सम्प्रतिपादयति MBh, BhP — सम्प्रदा,

सम्प्रददाति, सम्प्रदत्ते MBh — सम्भज,

सम्भजति, सम्भजते Svay — सम्मा,

सम्माति, सम्मिमीते RV 3.1.15, 5.4.

2 — साध caus साधयति MBh,

Kāv, etc — सृज, सृजते MBh, R,

etc — स्पृ caus स्पृशति Dhātup.

स्पृश cl 6 (Dhātup 28.128)

स्पृशति (m.c. also स्पृशते) BhP.

to be ready to bestow दा

Desid दित्सति (Pāṇ 7.4.54 &
 58) RV, etc to bestow abund-
antly संकृ, संकिरति RV, AV,
 TS — वृष A ~~to bestow~~ to
bestow anything by blowing,
 ऋ cl 2 (Dhātup 24.42)
 ऋति (acc) RV 1.89.4 to
bestow anything on by shining
down निदी acc dat. to bestow
anything richly upon पृच
 cl 7 (Dhātup 29.25) पुणति,
 पृते (or cl 2 पृते Dhātup 29.

20, cl. पुञ्जति AV, cl 3 RV)

(acc or gen) (dat) RV

to bestow anything upon मुञ्ज

cl 7 मुनक्ति, मुञ्क्ते (cp also

मुञ्जति, मुञ्जते, Ved योजति,

योजते) (acc) (gen or loc)

Bhp, Märk P to bestow (as

a present) मंह cl. मंहते

(with दानाय) RV, ऽभृ to

bestow by pouring forth in a

stream परिक्षर, परिक्षरति RV

to bestow by shining upon

वस. cl 6 उच्छति. dat RV 1. 113.

7 to bestow (esp. said of

Savitri) स. cl 6 सुवति (in

Bz also सुवते.) सवति, सवति RV

to bestow (for a purpose)

अभिदा, अभिददाति MBh 3. 13309

to bestow graciously. प्रसादीक-

Pañcat, Kād, Rājat, etc

to bestow in return. प्रतिदू,

प्रतिदूजति RV 7. 65. 5 to bestow

liberally on समृद्ध caus

समर्धयति - dat Bh P to hestow
might on नमसः ॥ (with एत
 and dat- or loc. of pccs.

- I II to hestow on एत A RV, Bh,
 MBh, etc — धृ cl 1 धरति, धरत
 Dhātup 22.5, more commonly
 धृ २२.३ धारयति, धारयते (loc)
 RV, AV, Bh, etc — निविडा
caus निवेदयति (loc) R, Rājāt,
 Bh P — धृ cl 7 Dhātup 31.
 19, गुणादि RV, cl 6 १ गुण

Dhātup 28. 40) पुंजति RV, cl 3

(Dhātup 25. 4) पिपति RV

(also Ā, dat, RV, AV) --

पति 14 caus प्रतिपादयति (loc

dat or gen) Kaus, Mn, MBh.

etc. — पि, प्रहिणोति, प्रहिणुते,

प्रहिण्वति, प्रहिण्वते (dat) RV,

etc. — यज cl 1. यजति Ved

also यजते and Ved ep यजति,

यजते) (dat or loc) RV, etc

— रह cl 1. Dhātup 3. 16;

रहति (rarely रहते) RV, AV, Bṛ.

— विरद, विरदति. RV 7. 62. 3 —

संमु, संमोति, संमुते, संमुनाति,

संमुनीते (Ved also संमुवति,

संमुवते) RV 5. 32. 10 — संधू,

संधूनीति, संधूनाति (dat) RV

to bestow perpetually प्रतिमन्,

प्रतिमन्वति RV to bestow or give

upon प्रहास्तिंथा RV to bestow

upon: अग्निवृज (dat or loc)

RV — आतन् P RV, BHP, etc

— दिश cl 3 दिदेष्टि (loc) R

1.2.28 - दि३.६३ दि३.६३

(dat) RV 2.41.1.18 - दि३

६३ दि३.६३ (१६३) MBh 3.142/8,

13.18 + 3 - नि३.६३ ६३ नि३.

अ३.६३ (loc) Kāv, Pañc, Pur,

- प्रतिष्ठा ६३ प्रतिष्ठापयति (dat

or loc) AśvGr., Mn., MBh, etc

- ६३ ६३ Dhātup ३ + 23)

यति (Ved also ६३ and ६३

यति, यति, accord to Dhātup

31.9 also ६३ ६३ यति, यति,

(dat) RV to testow together

सम्प्रयम, सम्प्रयच्छति, सम्प्रयच्छते

R/, etc to bestow together

mutually सम्प्रयमं, सम्प्रयच्छते.

bestowing । II निष्प्रियः & RV —

निसर्गः Mn, MBh, etc — वनि (विष्)

-- निःसर्जनम् Kāv — व्यवसर्गः Pāṇ

S. P. - शिक्षा see (शिक्षानर) —

सम्प्रयणम् R, Kathās, BhP

सम्प्रदानम् Mn, MBh, Kāv, etc —

सम्भजनम् Sāy — सा. ~~सम्भजनम्~~

Kathās, Sāyast.

the act of bestowing सम्प्रदानम्

Kathās, Sarvad the attribute
of bestowing wealth वामनीत्वात्

Sank bestowing acquisitions
on a proper receipt - लब्ध-

प्रशमनम् & bestowing a
field क्षेत्रसाधस bestowing aptly

प्रशमनम् bestowing energy

उत्साहः 1121: Mn 9. 298 bestowing
favours on worthy objects

सत्पात्रावधि: W bestowing (in
marriage) सम्प्रदानम् in

bestowing of moisture (one)

of the functions of Indra,

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय Nir bestowing on

प्रतिपत्ति & (loc or comp.

MBh, Kām - प्रतिपत्ति MBh;

RV, etc bestowing young

woman, युवती Ap Sr.

bestowed । I वितराम्. Inscr, S, Sr

-- वितराम्, S, etc.

निःविद्य & RV — यागः Heat

-- विसर्गः Mn, MBh, etc - शक्ति

& RV — सम्भक्ति & Dhātup,

arising from the bestowal, sh

aboon वरदानम् म्भु R. वरदान-

मय- म्भु २, ५, R. bestowal

of संविभागः comp. Apast,

Grut, MBh. etc. the bestowal of

aboon वरप्रदानम् MBh, Hit, etc

the bestowal of a treasury.

वसुधिति इ RV 4. 8. 2 bestowal

of favour राधोदेयम् R. bestowal

of gifts राधोदेयम् RV. bestowal

of strength वज्रदेयम् RV the

bestowal of wealth वसुधिति इ.

RV 4. 8. 2 bestowal (of wealth)

विमोक्षः R (in a formula, the
bestowal of wealth वस्तुधेयम् ० VS,
 Br, Sāṅkh Śr, Nir treating of
the bestowal of विज्ञानिक म्भु
 (ifc) R (v.l.).

bestower = न । I. वितरितुं म् (with
 gen) Bālar.

I II धा. म् — भज्जनं म् Heat —

रात्रि I — विधातुं म् Kum —

समर्थायितुं म्भ (समर्थयित्री) न् ĀśvGr

Ch Up — सम्प्रदायः Sāring P

सम्भर म्भु RV.

bestower (mostly in comp with
the object, rarely with the
adj
receiver) / प्रदातृ m AV, etc

a bestower on प्रतिपादयितृ m
(loc) Āpast one who bestows ,

समपयितृ ~~समप~~ MBh, Hariv

one who bestows great wealth

वसुवित्तम् ~~वसु~~ MW one who.

bestows (used to explain

parjanyas) शीर्जयितृ, Nir 10. 10.

bestowing | I adj प्रदायक (gen or

comp) MBh, R, etc, प्रदायकत्वात्

Kull, प्रदायिन्, Mn, MBh, etc. — प्रद

† (आ) - दायक † (इका).

I II आधायक † (इका), Ṛ. Pāṇ. 3.3.10

†, आधायिन्, †, Rājāt —

योऽकूयमणं RV 1.33.3, प्रयच्छतं Sāy.

ददत Nir 6.22 — ददि (with

acc) RV 1 f, 4.24, 1, 6.23.4 (Pāṇ.

2.3.69, Kās, , 8.10.133.3 — द

† (आ). † — द — निर्वपण (†)

MBh — भर † (आ) — यन्तु RV —

मायकं BhP — मावसित † (गी)

Sāy — कुज (mostly †) Hariv —

रराण, ररावन RV — रा (युं) BHP

— रानन् VS - वानिन् RV -

विसर्गिन् MBn — स (only युं) —

संदोहन Śukas . सनि — सनितृ

(with acc or gen) RV, TS, TBh.

— सम्पादक Uttamac, सम्पादन ‡

(ई), Kathās, Saṅgavad — सस्नि.

all-hestowing सर्वप्रद ‡ (आ,

Pañcar — सर्वद ‡ (आ) Singhās,

Kuval, Pañcar.

I II hestowing abundantly मेहनावन्

RV — सुदानु RV, AV — सुदामन्

RV bestowing any advantage

समर्धक L bestowing a thousand

सहस्रदानि Be, Gr. S bestowing

a thousand gifts सहस्रदान f.

(आ) RV bestowing auspicious-

ness मङ्गलप्रद cat bestowing

booty वानप्रु RV bestowing

cattle पशुदा RV bestowing

fame महोदा TS bestowing

gifts सन्त्य RV bestowing

honour महोदा TS bestowing

justly न्यायनिर्वण bestowing

liberally (said of the earth)

असृज्यस्तु इ आ, RV 5.4.15

bestowing power वाजिनीवसु

आ bestowing praise प्रशस्ति-

कृत् RV bestowing progeny

अजिनिदं AV bestowing richly

मिदुस इ (उज्जि) RV, etc bestowing

strength वाजिनीवसु T आ

bestowing the prize - वाजदावन

RV bestowing this पुतदा 5B

9 bestowing vigour वचोदा (AV)

वचोदस (AV) वचोधा (AV, VS)

— वाजदा. RV bestowing voice

(in a formula) वाग्द ँप ङ्द.

- I II bestowing wealth नसुधिति RV,
 VS, Śāṅkh ङ्द, Nir, वसुप्रद
 Vishṇu, MBh — नसुवनिं RV, AV
 — वसुनिद RV, AV, etc —
 सनद्वाय RV - - सनद्वाज RV food
bestowing सुप्रयस MW much
bestowing बहुप्रद L.

~~I वित्तिर्ग MBh, Rāṇ, etc.~~

bestowed adj I वित्तिर्ग MBh, Rāṇ,
 etc.

I II दित Mariv 77.99 — निसृष्ट MBh,

← Hariv, R — निहित RV, etc —

प्रत्त TS, etc — प्रयत्त RV, etc — रात्त

RV, etc (often ifc.) — विहित —

विकल्पा Kathā — विकल्पाणि Gobh,

R, etc — संग्राहित Bhp — सम्प्रति-

पादित Bhp — रात्त RV:

bestowed on निरुप (ifc.)

Mārka P — निरुप (loc) Rajat

bestowed upon उपसन्न MBh

one who has bestowed निरुप्यन्त

MBh.

to be bestowed विधेय Bhp:

to cause to bestow दा caus दापयति

(Pāṇ 7.3.36) VS 9.24, AV 3.20, 8, 38,

Mn, etc.

to wish to bestow . सन् Desid

सिंसा निधाति, सिंसासति RV, AV — विधा ३८,

Desid विदाधित्सति, विदाधित्सते Bh P.

wishing to bestow विदाधित्समान्.

bestrew ७७ 1 I. विकृ - विकिरति Mh, MBh,

ए - आस्तृ, आस्तृणोति, आस्तृणुते,

आस्तरति; आस्तरते R, Var Bc, Katy Bc,

etc.

1 II अनुपरिकृ kaus - अनुविकृ Bc -

अवकृ, अवकिरति MBh, etc - पू caus

पूरयति (Bhatup 33. 126) पूरयते MBh,

Kar, etc - वप् ८ 1 (Bhatup 23. 34)

वपति, वपते RV, etc - स्तृ ८ 5.9

स्तृणोति, स्तृणुते, स्तृणाति, स्तृणीते (ved.

and ep. also स्तरति, स्तरते) Katyāṣṭh, MBh,

etc.

bestrewing विच्छुरणम् Kād.

the act of bestrewing स्तृति to

Vop.

bestrewed समकीर्ण म् MBh, R.

bestrewed with विच्छुरित म्

(instr or comp.) Kum. Vikṛ, Caṇṇap

— उस मफ (instr or comp) Bk P.

bestrewn स्तृत मफ MBk — संस्तृत मफ

MBk, संस्तीर्ण मफ MBk, R.

— 0 —

bestride vb विक्रम, विक्रामति, विक्रमते

Bhp — आरुह, आरोहति RV, AV,

SBh, MBh, R, Hariv, Śak,

Kathās, etc.

bestriden (as a horse etc)

आरुह mfn MBh, Hariv,

Bhp.

— x —

bet ab 1. पण् cl 1. पणते (ep. also पणति)

— विपण्, विपणते MBh.

to bet at व्यवह, व्यवहरति, व्यवहरते

(gen.) Pāṇ. 2. 3. 57, See to

bet at play पणी कृ, पणीकरोति

to bet upon दिव् cl 4 दीव्यति,

दीव्यते (dat) MBh 1. 1192 to

bet with दिव् cl 4 दीव्यति, दीव्यते

(with सार्धम्) MBh. 1.1192 .

bet २ 1I पणः (ये ह आ) Yājñ, MBh,

R, etc. — पणबन्धः , पणबन्धनम् Das

1II आक्षिपणः L — उल्लहः MBh 3 .

10652, Das 7.135 — पणितम् MBh.

Connected with a bet सौत्तर ,

सौत्तरपणं अङ्ग Nār to make

a bet पणं कृ with a bet

सोत्तर, सोत्तरपण म्भु Nār.

betting पणनम् W — (esp. betting on

animals) समाह्वयः Mn, Yājñ.

betted पणित म्भु MBh.

One who has betted पणित म्भु

MBh 1. 1225.

Beta bengalensis 1I पालक्या Car — पालकः,

पालकी, पालकिका Bhp — पालक्यम्,

पालक्या Bhp — पलक्या L, पलक्या Bhp

1II ग्राम्यवल्लभा L — चीरितच्छदा L —

लुरिका Bhp 5.9.16 — भशिरा (?) W

— मधुसूदनः L — मधुरा L — सुपत्रा L —

स्निग्धपत्रम् L.

the plant Beta bengalensis.

किञ्चिच्छीरितपत्रिका Nhp (= चीरितच्छदा)

being about to betake one's self

to उपतिष्ठामु म्भ Das to

betake one's self प्रवृत्त, प्रवर्तते

उपतिष्ठामु (ep also प्रवर्तते)

MBh, R, etc to betake one's self

close to प्रत्यनन्तरीभू (gen)

Prasannar: to betake one's

self into विगाह, विगाहते (ep

also विगाहति (acc or loc)

RV, etc.

I to betake one's self to उपे,

उपेति RV, VS, TS, ŚBh, MBh,
Śak, etc. to betake one's self

towards उपाश्रि, उपाश्रयति R

to betake one's self to संश्रि,

संश्रयति, संश्रयते Mn, MBh, etc

— आश्रि, आश्रयते — सम्प्रपद,

सम्प्रपद्यते (in some forms also

p) (acc) MBh, Hariv, BhP

— उपस्था, उपलिङ्गति, उपलिङ्गते

Pañcat, R. ~~अवस्था~~ Bhv.

अवस्थापति (acc) MBh

11. ~~वि~~ (अवतृ ल । अवतरति (acc) MBh

— उपावशि, उपावशयते ऽBh 4.

6. 9.5 — उपाव्रज, उपाव्रजति

Bhp — उपास्था, उपातिष्ठते

Śāṅkh Śh, R — कल, कलयति.

(कलयते) Naish 2. 104 —

प्रत्युत्तृ (only ind प्रत्युत्तीय)

(acc) — विश, विशति (अग्रतस

अग्रे or acc) Raghe, Pur —

समासद, समासीदति MBh, R, etc

— समुपमा, समुपमाति (acc)

MBh, Var Bh, S — नृ ल 1.3

सरति (cp also सरते and according
to Pāṇ 7.3.78 also धावति)

सिसरति (the latter base only
in Veda) (acc लज्ज) MBh,

BhP — हा ल ३ (Dhātup 25.7)

निहीते (acc) Nalôd the act of

betaking one's self to Kali

कालि संशयः betaking one's self

to आश्रयणम् betaking one's

self to any person संशयः

(ल & आ) (loc or comp)

MBh, Pañcat, etc betaking one's
self to any place संज्ञा: (if
 ४ आ) (loc or comp) MBh,
 Pañcat, etc one who has betaken
himself to उपेत mfn MBh,
 Var Br S, etc one who has
betaken himself to a place
 संज्ञित. mfn MBh, Kāv, etc
wishing to betake one's self
to उपतिष्ठान् mfn Das.

betel II ताम्बूलम् Hariv, 8454, & 8457,

Suśr, VarBṛs, etc.

I II अमीष्टा ५ — आमोदजननी ५ —

मुखभूषणम् ५ — सप्तसिरा ५ — ^{स्त्री-} ~~सप्तसिरा~~ जनम्

५

the betel bearer (of a king
or prince etc) वाग्गुलि वाग्गुलि

कः f a betel box पूगपात्रम्

५ — फरवकम् ५ a betel-

box (Pān-dān) ताम्बूलकरङ्कः

Vcar. 9. 82, ताम्बूलपेटिका W

betel - leaf ताम्बूलपत्रम् सुसं 1.

46 — ताम्बूलज (with पत्र) मधु

सुसं 4.24.19.

the betel nut । II उष्णकः Nigh

— कन्दुकः ५ — काण्डकारः W

— कृमिकम् ५ — घोण्टाफलम्

सुसं 4.17.32, NPr — चिकु

५ = चिकुण — चिकुणम्, चिकुण,

चिकुणी ५ .

the betel-nut tree । II करमदः

५ — काशूकारः W — खपूरः ५ —

गुवाकः (Uph. 4.15) Pserw, गुवाक —

shows the
कृमिकम्
"killing
worms"
Raphanus

गोपदलः ५ — घोण्टा, घोण्टी ५
 — चामरपुष्पः ५ — चिकणः ५ —
 छटाफलः ५ — झोडः ५ — तनुसारः
 ५, तनुसारकः ५ — बिम्बु ५ ५ —
 लक्ष्मीपति ५ ५ — शृङ्गारिन् ५ ५
 — शौभः ५ — सुरञ्जनः ५ .

betel - pepper फणिलता Bālar,

फणिवल्ली ५ inc फणिवल्लिक,

फणिवीरुध् ५ Bālar — भुजगलता

५ — भुजंगलता ५ betel^e - pepper

(the leaf of which serves for

food) भक्षपत्री ५ .

the betel-plant ।I ताम्बूल-

वल्लिका L, ताम्बूलवल्ली Bhartṛ

— तीक्ष्णमञ्जरी Npr .

।II दानवप्रिया L — नागदेण्डिका L,

नागदन्तिका ? — नागपर्ण L —

पर्णलता L — वीटि, वीटी १ L.

'betel receptac^{le}' पूगपीठम्,

पूगपात्रम् L the betel tree

गृहप्रिया १ L (esp) betel's

pungent and aromatic leaf

ताम्बूलम् Hariṃ 8454, & 8457

Susir, Var Br S, etc chewed

betel सुवेला L a female

servant carrying her master's

betel-box ताम्बूल कर डूवाहिनी

Kād, ताम्बूल दायिनी Kād 5.432,

ताम्बूल वाहिनी Hear 8 a fresh

betel nut पकटः L having

betel ताम्बूलिन् W .

a kind of betel । अम्लरुहा

— अम्लवाटिका — गुहागरीyal

a kind of betel-nut झुगि १८

perfumed betel वासताम्बूलम्

Das the plant betel झहिलता,

झहिवल्ली ८ a seller of betel

ताम्बूलिकः R (४) 2. 90. 23, Kād

3-825; Sāh 3 ५० ताम्बूलिन् m

Dharmap the shell of a betel

nut खोलकः ८ a species of

betel कीठना ८ vender of betel

3215

~~3263~~

leaves पर्णकारः

a species of the Pān plant,
Piper Betel आम्रियुक्तानि
the leaf of the Piper Betel'
(commonly called Pān) with
small pieces of the Areca-
nut and catechu and a little
lime (chewed by persons in the
East and especially offered to
the persons at a matrimonial
ceremony. शुद्धि म L

the Areca or Betel-nut palm

आम्रितः L the Areca nut cut

in pieces and sprinkled with

spices and rolled up in

betel leaves आम्रितः Rājat.

— x —

3218

~~45266~~

betimes

I सकालम् MW - पूर्वद्युः।

betoken 1 II. कथं cl 10 (cf. also) कथयति
 (-ते) Mn 11.114, Śahr 291.4, Suśr, etc.

betray 1I प्रतिभिद्, प्रतिभिन्नसि Das -

उद्धट् caus उद्धाटयति Pañcat, Kathās.

1II अपादिष्टा Ragh, etc - रव्या caus

रव्यापयति Mn 8.171, MBh 3, Pañcat,

Kathās - निर्मा, निर्मिमीते TS, AV, Bṛ,

निर्माति Kāṇ, Pūr (with नीतिम्) MBh.

पिशुनय Nom पिशुनयति Śak, Ratnāv

प्रब्रू, प्रब्रवीति, प्रब्रूते RV, AV, TS, Bṛ,

प्रवच caus - प्रवच, प्रवक्ति TS -

भिद् ७ (Dhātup 19.2) भिनत्ति,

भिनत्ते, ७ 1 भेदति (RV) MBh,

etc — भू caus भावयति rarely भावयते

MBh, Kām, Daś — वह् ७ 1 वहति,

वहते MBh, Kāṣ — विसृंस् caus

विसृंसयति MBh — संसूच्, संसूचयति

Kāṣ, Var, Kathas — सूच् ७ 10 (Dhātup

35.21) सूचयति MaitrUp, MBh, Kāṣ,

etc — (hérouism) श्रि ७ 1 (Dhātup

21.31) श्रयति, श्रयते R — (skill)

समिन्ध , समिन्धे , समिन्धे Bhatt.

to betray into प्रवृत्त caus प्रवर्तयति

(loc) Kathās — पत् caus पातयति

(cp. also पातयते) (loc) Kathās

to betray (joy) बन्ध् ७१ बध्नाति

(rarely बध्नाते, ७१ बन्धति, बन्धते)

MBh, ७४ बध्यति Hariv) MBh,

kāv, etc — (resolution) बन्ध्

७१ बध्नाति (rarely बध्नाते, ७१

बन्धाते, बन्धते MBh, ८ 4
बध्यति Hariv) MBh, Kāv, etc.

betraying 1I निर्भेदः Mālav 4. 1/2.

1II पिशुनम् MBh. — प्रणयनम् — बन्धः

(ifc) Hariv, kālid.

the act of betraying संसूचनम्

Dā's fear of betraying one's

voice स्वरभेदभयम्

betrayal 1I प्रतिभेदः Rājāt, kathās.

betrayal by one's voice स्वरभेदः

Pañcat betrayal of a design

मन्त्रभेदः MBh, Kāv, etc. betrayal

of a friend मित्रद्रोहः MBh, R, etc.

betrayal (of a secret) भेदः —

भेदनम् Kathās self-betrayal

अङ्गभेदः Kāv.

betrayee १ भेत्तु मन्त्र MBh, Yājñ.

पिशुन मफ़ RV, etc.

the betrayer of a friend मित्रवृह
~~~~~

मफ़ MaitrS, TB*, Mn, etc.

betraying adj 1I निर्व्यञ्जक (with gen.)

Mcax 5. 62.

1II उपसूचक Daśar — निदर्शनां यु

R — पिशुन (यु) kālid, kathās, Pw

— प्रकाशक ह (इका) śāh, MārkaP —

बन्धिन् — शंसिन् (only यु) Hariv.

kāv, kathās, etc — संसूचक Mārkḥ,
 संसूचिन् Subh — सूचक ṭ (इका) Car
 — स्पृश (generally ifc) kāv.

betraying friendship सोहादिव्यञ्जक

Bcar.

betrayed adj 1 I निर्भिन्न Bc, MBh,

kāv, etc — भिन्न R.

1 II उद्भिन्न Svah — ऊढ BhP —

खण्डिल (g. लारकादि) Ragh 5.67,

Megh, Sāntiś — पिशुनित Ratnāre,

Bālar — प्रज्ञापित Śak 1. $\frac{23}{24}$ (च.ल.) —

प्रतिज्ञापित Śak 1. $\frac{23}{24}$ (च.ल.) — बद्ध (esp.

च.ल.) MBh, kāre, etc — विघटित MBh

— सूचित MBh, kāre, etc.

^{adv}
to be betrayed | 1 I भेतव्य Hariv —

भेद्य

1 II विधेय kāre, Rājāt, Hit — संवाह्य

kpe — संसूच्य Daśar.

not to be betrayed (as a

secret formula) अभिषेक BHP.

to be betrayed भिद् pass भिद्येत

kare.

—o—

Betrothment 1 II वाक्यम् Nār.

the betrothment of a maiden in
marriage वाग्दानम् Sinhās, Kull.

betrothed प्रतिज्ञाविवहित अङ्ग W.

betrothed virgin वाग्दत्ता Kull. on

Mn 5.72.

better adj 1 I श्रेयस् RV, etc — श्रेयः.

māh, R, etc — वर tu (आ) māh, māh, etc

— वरम् (g. स्वरादि) RV, etc.

1 II अतितराम् (compare of अति) (with

abl) ṣāh, etc — उत्कर्षिन् — उत्तर RV

— प्रतिविशिष्ट māh — प्रधानतर māh

— प्रशस्त Gaut — भद्रतर māh, Hit

— वरियस् māh, Bhp — वस्यस् (abl)

RV, VS, TBh, TUp — वृन्दिष्ठ,

वृन्दीयस् Pāṇ 6. 4. 157, Vop — श्रेष्ठ

हु (आ) Mn, MBh, etc — सातिशय

Mn, Hariv, Kathās — सारतर हु (आ)'

Śānk. on ChUp. — सारतरम् Cat —

सुन्दरतर, सुन्दरतरम् Bhp.

not the better अश्रेयस् Mn 10. 64;

MBh addition of better quality

गुणान्तराधानम् Kāś. on Pāṇ 1. 3.

32 & 2. 3. 53, Bhatt 8, Sch

to be better than विशिष्ट pass

विशिष्यते (abl. or instr) Mn, MBh

etc the being better सारतरता

Divyā belonging to a better

world पुण्यलोक ईष्ट better

among वर f(आ) (abl) Mn,

MBh, etc better and worse

परापर MBh, kav, etc better

condition वसीयोभूयम् Maitreṣ

better (death 'caused') by a lion

वरं सिंहात् Pañcat a better or

गोतरः Pañ 5.3.55, Paṭ a

better state यापनीयतरम् Divyāre

better than 1 I श्रेयस् (with

abl. or with न) Rv, etc

वर तु (आ) (abl. rarely gem.)

māh, etc — पर तु (आ) RV, etc.

— विशिष्ट (abl. or comp.) māh,

māh, etc.

1 II परम तु (आ) (abl.) māh, R

— प्रधान तु (आ) (abl.) māh, kāś,

etc — प्रवर तु (आ) (abl.) B&P

— प्रशंस्य (abl.) Mn 2.95, kull

— वरिष्ठ तु (आ) (abl.) Mn 7.84

— वर्षियस् (abl) Āpast —

वसीयस् (abl) Tṣ, Bḥ, ५००५ —

विशिष्टतम, विशिष्टतर, (abl) MBh,

Mācch, Śamk — विशेषवत् (abl)

MBh, Havya — विशेषित (abl)

MBh — शोभन ५ (आ or इ) (यं)

BhP — श्रेष्ठ ५ (आ) (abl or

gen) Mn, MBh, etc — श्रेष्ठतर

(abl) मझ — साधुतर (abl)

kām better than companions

वसरिभ्य आ वरम् RV better

than every gift सर्वदानाधिक

yājñ better than fires अग्निभ्यो

वरम् RV better than good

परोवरीयस् Chllp conducive

to the attainment of a better

would लोक्थु हु (आ) BHP

having no better निःश्रेयस हु (इ)

Mbh, R, etc 'it' is better than

वरम् (गु. स्वरादि) (followed by

न, नच, न तु, न पुनः, तदपि न,

तथापि न with nam with instr)

Mn, Mbh, etc it is better that

वरम् (गु. स्वरादि) kāṇ, kathās,

etc it is better that I go

वरं गच्छामि making better

श्रेयस्करं (इ) VS, श्रेयस्कृत्

BhP — विशेषकरणम् Malare

rising to something better उक्तः

the searching for something better

विशेषार्थिना Pañcat seeking

for the better वस्यद्वादि f RV

Sharing in a better world

पुण्यलोक ईष्ट very much better

श्रेयस्तर मन् very much better

to अलंतराम् (inf) Sis 2.106.

betterness 1I श्रेयस्त्वम् Mn 10.66.

1II श्रेष्ठता Ait Bc, Mn, etc, श्रेष्ठत्वम्

Susx.

— o —

Betula bhojapatra 1 II चित्रपत्रः Npc —

छत्रपत्रः Npc — दलनिर्मोकः L —

पत्रपुष्पकः L — पत्रांगम् L — पद्मकिन्

म् L — बहुत्वक्कः, बहुत्वच् म् L —

बिन्दुपत्रः L — भूतघ्नः L — मुदुर्चर्मिन्

म् L — मुदुच्छदः (only L) = शिल्पिका

— मुदुत्वच् म् L — रक्षापत्रः L —

वल्कद्रुमः L — विचित्रकः L — शिरः

L — शिल्पि म् L — सुचर्मिन् म् L

स्थिरच्छदः L — see Betula b.

Betula bhojpatra (its bark is
used for writing upon) पित्तलम्

L — लेखनम् L — (whose
leaves are used for writing)

विद्यादलः L a kind of Betula

शुडिका L the plants Betula

अरुणा L a species of birch
(the Bhoj tree, Betula bhojpatra)

the bark of which is used for
writing on) कूटः kāth, kāre;
Var, etc.

between 1I अन्तर (with acc) (पुं)

← (as a preposition with loc) —

अन्तरा (with acc and loc) — मध्ये

1II अन्तरे — अन्तरेण (with acc) —

अवकाशेन instr पिबे — अवान्तरम्

डिबे — प्राक्, प्राड् (Lāty, kātye)

L, अवान्तरे — दयम् ऽis 3.3 —

निकषा (g. स्वरदि) L — मध्या RV 1.

89. 9, etc — मध्येन with gen, acc,

or पुं, डिबे, मध्, etc.

being between अन्तःस्थ, अन्तस्थ

mfn SSe, etc being between the

houses अन्तराश्रुडम्, maites,

अन्तराश्रुडाय mfn Swiss between

grounds वप्रान्तः W between 20 and

30 त्रिंशद्विंश mfn pl. Rajat 5.

214 . 8 . 1084° born between

(two other children) मध्यमजात

mfn dwelling between the worlds

लोकान्तरिक mfn (आ) n Buddh

fallen between अन्तरपतित mfn

Kād lying between मध्यपतित

mfn Pāṇ. 1.1.71, Sch lying

in between (a tone) तिर्यञ्च

mfn ŚBr 11.4.2.5 ff, VPraṭ 1.

149, तिर्यङ्गञ्च mfn gal situated

between the worlds लोकान्तरिक

mfn Buddh space between

मध्यम् मझ space between the
arms मुजमध्यम् Ragh standing

between two मध्य म्फ(आ) न काम

standing between two parties मध्यम्

म्फ(आ) न मझ, काव, etc standing

between two persons मध्यम् म्फ(आ)

न मझ, काव, etc

Beverage n. I पानम् ऽ B२, Mn, MBh, etc

— पेयम् MBh, R, Susr -

I II गरः (४ उज्झादि Kās on Pām 3.3.29

& 57) ऽ B२ 11.5.8.6 — पानकाः, पानकम्

(ibc b आ) MBh, Kathās, Susr —

पानीयम् Susr, Pāṇc, पानीय Nir 7.25

— (?) पान्तः RV — परिपानम् RV —

प्रपाणम् — भीरः ५ — हरस् n RV, AV

any gruel (esp. a kind of acid

beverage prepared from roots

and fruits) शुक्तम् Gaut, Susr

any nectar-like-beverage cons-

ing joy प्रीतिरसायनम् Hit being
beverage for men जनपान

mfn RV 9.110.5 a beverage
mixed with beans माषमयः

Karś a beverage obtained
by churning dadhi दधिमयः

Karś 40, Āśvgrī 2.5.2 (pl) the
beverage of the gods सुधा MBh

Kārv, etc a beverage prepared
from barley साक्तव 2 contain
ing a nourishing beverage

द्येनुमत् ~~RV~~ drinking the
beverage Kīlāla (N. of Agni)

कीलालपा m.f.n (Pān 3.2.74 Kāś)

RV 10. 91. 14 a fragrant bevera-

ge गन्धपानम् Mān gr. having

anything for beverage मत्तः

(often ipc with १ मत्तः) (in med)

a partice beverage द्राक्षारिष्टः

an intoxicating beverage

लैरेयम् Mān gr. milk-beverage

द्युमि m a mixed beverage

मत्स्य AV, Sāṅkha mixed
 beverage (usually parched
 barley - meal ^tstirred round
 in a milk, but also applied
 to a partic medicinal prepara-
 tion) मत्स्य: RV, etc 'most exce-
 llent beverage', परमरसः &
 a particular beverage मासुरम्
 Kātry Śr, Mahīdh on VS 19.1
 a particular intoxicating beve-
 rage हारहूरम् & preparation

of a beverage सुधा & a sweet
beverage (also a heavenly
drink similar to Amrita
the food of the gods) कीलालः

AV, VS, Kari, कीलालम् Naigh 2.7

rich in beverages पानवत्
mfn chup yielding a
nourishing beverage चेनुमत्

mfn RV .

benail । I विलप्, विलपति (rarely Ā) (acc
with or without प्रति) AV, etc —
वि^{रु}द्, विरोदति, MBh, Bh P — अनुशुच्
— अनुरुद् — रुद् ८ 2 (Dhātup 2.59)
रोदति. (Ved and ep also रोदति, रोदते,
रुदति, रुदते) RV, etc.

। II उपासद् P Bhatt 2.4 — परिशुच्
Caru परिशोचयति MBh 7.10 — प्रलप्,
प्रलपति Pañcat — विप्रलप्, विप्रलपति
MBh — शुच् ८ 1 (Dhātup. 7.1)
शोचति (Ved and ep also शोचते) MBh,
Kār, etc — संशुच्, संशोचति, MBh.

bewailing ।। परिदेवनम् MBh, Kāv,
etc, परिदेवना योजन् MBh, Hit.

परिदेविन्

bewailing adj ।। Sak.

।। सोत्काश १ (आ) Kathās.

bewailed adj ।। परिदेवित MBh, R, etc.
रोदितव्य

to be bewailed ।। MBh, Kāv, etc.

to beware of 1 I परिगुप् (only

Desid) जुगुप्सते MBh — परिहृ,

परिहरति, परिहरते (acc) MBh, VP.

1 II रक्ष् ८ 1 (Dhātup 17.6) रक्षति

(ved also रक्षते) Kathās —

गुप् ^d ~~desid~~ जुगुप्सते (Pām 3.1.5,

ep also जुगुप्सति) Mn, Yājñ,

MBh, etc.

bewilder bb 1 I. व्याकुलीकृ, व्याकुलीकरोति

Kāṣ, Kathās — विमूह् caus विमोहयति

Mḥh, Kāṣ, etc — पर्याकुल्य Nom

पर्याकुलयति, पर्याकुलीकृ ḡak (pi) 1.

31 — सम्भ्रम् caus सम्भ्रामयति
32

1 II निर्मुह् caus निर्मोहयति Mḥh —

परिमुह् caus परिमोहयति (परिमोहयते

Piṅ 1.3.89) Kaus, Mḥh, Kāṣ — प्रतिमुह्

caus प्रतिमोहयति AV — प्रमुह् caus

प्रमोहयति MBh — मुह् caus मोहयति

RV, etc — लुप् ल 4 लुप्यति Bhātup

26. 126 — लुप् intens लोलोप्ति kaṭhll

— लुभ् caus लोभयति, लोभयते ऽभ् —

विमथ् (७५ विमन्थ्) विमथति, विमथते,

विमथ्नाति, विमथ्नीते भ् P — विमद् caus

(only acc व्यमीमदम्) AV — व्यामुह्

caus व्यामोहयति MBh — सम्मुह् caus

सम्मोहयति MBh, Kāv, etc.

bewildering n 1 I मोहनम् R, ६३३, Märkp

— परिमोहनम् Uttarar, Canrap.

111 मूढत्वम् Kap, Sch.

the art of bewildering विमोहनम्

Pan 7.2.54, Sch, आकुलीकरणम्

any means employed for bewildering

others मोहनम् Das in a bewildering

manner मुहुः bewildering all

beings भूतसम्मोहन मङ्ग - up

greatly bewildering महासम्मोहनम् ,

महासम्मोहनलन्त्रम् .

bewilderment 1I व्याकुलता, व्याकुलत्वम्

Kathas, Panchat, MarkP — प्रमोहः MBh,

Suse, Uttarar — वैकुल्यम् Pur, वैकुल्यम्

MBh, Hariv, Kar, etc, वैकुल्यता R —

सम्भ्रान्ति f Sak.

1II परिविहता W — पर्याकुलत्वम्

kum — मायामोहः VP — मूढता Kar, Pur

— मूढत्वम् Maitrally, Kathās, Pañcat —

मोहः AV, etc — विकृत्वम् R, BkP — विस्मयः

MBh, Kāv, Dāśar — व्यस्तता, व्यस्तत्वम्

W — व्यामोहः MBh, Kāv, etc — सम्मूढता

Kathās, समूढत्वम् Maitrally, सम्मोहः

SBE, etc.

bewilderment of mind चित्तवैकल्यम्

MBh 10.112 causing bewilderment

मोहकर मूढ Bcar filled with

bewilderment ससम्भ्रम मूढ(आ)न

R, kālid, etc. great bewilderment

समाकुलता, समाकुलत्वम् MW night
of bewilderment मोहरात्रि ि

Brahmavip possessing bewilderment

सम्भ्रमभूत मूढ MW utter

bewilderment सम्प्रमोहः MBh

with bewilderment सर्वकुलम् Mucb,

Mālatīm.

bewilderer 1 II मुहिरः L.

one who bewilders मोहयितुं मभ्

Mbh.

bewildering adj 1 I विमोहिन् Kathās,

BhP — मोहन भु (ई) MBh, R, etc —

मोहकारिन् Kāśyāp. 3.99 — प्रमोहिन्

(मभ्) MBh.

1 II मोहक MBh — मोहनीय MBh,

sarvad — विमोहद Kathās — व्यामोहिन

पुं० Hāsy.

bewildering the mind I विमोहक

हु (इका) Naish, विमोहन Bhp —

प्रमोहन हु (ई) MBh, Hariv.

I II मनोमुह AV very bewildering

महामोहन MBh.

bewildered adj I I व्याकुल हु (आ) MBh,

kāv, etc — व्याकुलित. MBh, R, etc —

व्याकुलीकृत R, Kathās - व्याकुलितचेतन,
 व्याकुलितमनस्, व्याकुलितहृदय, व्याकुलितान्त-
 -रात्मन् - व्याकुलितेन्द्रिय - पर्याकुल हु(आ)
 MBh, Kāv, etc - आकुलित MBh, etc -
 परिमोहित MBh, Havir, R - विमुग्ध
 Hit, विमूढ MBh, Kāv, etc - प्रमूढ
 MBh, Havir, Uttarav, प्रमूढसंज्ञ R,
 प्रमोहित MBh - विकृव हु(आ) MBh,
 Kāv, etc - ससम्भ्रम हु(आ) R, Kālid,
 etc - विक्षिप्त Sarvad,

1 II अवदीर्ण see भयावदीर्ण — उद्भ्रान्त

Mbh, R, VacBḥḥ, etc — परिविहल R —

प्रचलित MBh, BhP — मुग्ध AV, Das —

मूढ AV, etc — मोहित MBh, R, etc —

रोपित W — लुब्ध AitBḥ — विप्रमोहित

MBh — विभ्रान्त MBh — विमदित AitBḥ

— विलक्षित MBh, Kathas — व्यग्र ८

(आ) Maitrllp, MBh, Kav, etc — व्यस्त

— व्यमोहित Pañcat — व्यासक्त W —

समुत्पिञ्ज L — समुद्भ्रान्त MBh, Kav, etc

— सम्मुख उत्तर — समूह MBh, Kaw,
etc, सम्मोहित R, Gīt, BhP — साकुल

Kathas.

not bewildered अविकलव हु (आ) MBh

1. 2070, BhP bewildered by सम्मुख

हु (आ) (comp.) MBh, R, etc bewildered

by passion मदनविकलव: Bcar

bewildered in mind 11. विभ्रान्तमनस्

MBh — विमूढसंज्ञ W — प्रमोहचित्त

हु (आ) MBh — सम्भ्रान्तमनस् MBh.

1 II मूढचेतन, मूढचेतस् MBh, Kāv

— व्यग्रमनस् MW bewildered in

senses and mind विक्षिप्तेन्द्रियधी

BhP bewildered state विमूढभावः

MW bewildered with domestic

cares गृहमूढधी W greatly

bewildered सुसम्भ्रमत् f (आ)

Bear, सुम्भ्रान्त f (आ) MBh one

whose people are bewildered

सम्भ्रान्तजन MW utterly bewildered

विसम्मूढ Hariv — सम्प्रमूढ MBh.

to be bewildered 1I पर्याकुलीभू R —

आकुलीकृ pass kad, Sis 5.59 — परिमुह,

परिमुह्यति, परिमुह्यते Svet Up, MBh, R —

विभ्रम्, विभ्रमति, विभ्राम्यति MBh, Hariv,

etc.

1II प्रचल्, प्रचलति (rarely प्रचलते)

MBh, Bhp — मुह् cl 4 (Bhatup

26. 89) मुह्यति (rarely मुह्यते) RV,

etc — लुप् pass लुप्यते Maitr. Up. :

to become bewildered 1I व्याकुलीभू,

व्याकुलीभवति Pañcat — विमुह् ,

विमुह्यति, विमुह्यते Pāṇḍ, MBh, etc —

प्रमुह् , प्रमुह्यति MBh .

1II विलक्ष् , विलक्षयति, विलक्ष्यते

MBh, Pañcat — व्यामुह् , व्यामुह्यते

kād to become quite bewildered

सम्मुह् , सम्मुह्यति MBh, R, BhP.

bewitch vb - I / अभिचर RV 10.34.14,

AV, etc.

~~III~~ व्यभिचर, व्यभिचरति, व्यभिचरते

Lāty, Kathās - व्यामुह Caus

व्यामोहयति MBh.

bewitching n I I वशित्वम् MW -

वशिता W.

I II वशि m MW.

the act of bewitching (esp. by

charms incantations drugs, gems)

वशीक्रिया ↓ bewitching (by means
of ~~stells~~ spells etc)

वशीकरणम्

Pār līn, R, Pañcat, etc, वशीकारः

yogas, Kathās, etc means of

bewitching all

विश्वसंवननम्

Rājat, Vear,

bewitching adj I विमोहन ~~अ~~ (इन्द्र)

Naish, विमोहन ~~अ~~ BHP —

परिमोहन W — सम्मोहन MBh,

सम्मोहन व (ई) MBh, Hariv, etc.

II उन्मादिन् — कृत्याकृत AV.

bewitching hearts

हृदयोन्मादकर

Bea bewitching with the eye

चक्षुर्मन्त्र AV 2.7.5, 19.45.1

~~bewitching~~ bewitchingly lovely

~~परिमुख्य~~ sis.

bewitched adj | I विमोहित R,

Kathās, etc — वशीकृत W.

| II यो मित ↓.

beyond I प्रीति - पर mfn (प्रो) न
 RV, etc - परः (with abl) - परा -
 परः (as prep with acc) - परः (with
instr) - परम (with abl) MBh, Kāv,
 etc - परतः Bhag, Kām - परस्तात
 RV, etc - पारतः (gen) RV.
 II उत्तर पाम - उपरि (as a
 separable preposition & with acc,
loc or gen) - तिरः (१ स्वरादि)
 RV, AV 7. 38. 5 - पराचो नम (abl)
 SBh - पर एना (with instr) RV
 10. 125. 8 - पारि AV - परेण RV
 etc.

anything that is beyond the
Cognizance of the senses

अमेचरम being beyond पराचो न
mfn BhP - पराञ्च mfn (abl)

RV, AV, TS, Br, Up beyond all
properties गुणातीतम् Bhag
 14.25 being beyond all things
सर्वोपरत्वम् Maitr Up beyond
the burial place पारश्मशानम्
 Mālatim ~~beyond~~ beyond
the (elephant-drivers) took
अपत्यादिः (beyond expect-
-ation) had प्रातिक्रमः Suber
beyond the Ganges पारगङ्गा
 Pār. 2.1.18, sch beyond here
पर एता beyond human
knowledge परम विज्ञानात्
beyond a hundred
शतात् ~~पर~~ beyond the Indus

पारलिन्धु MBh being beyond
measure पमाणादिष्व ~~साक~~
 Sak beyond medical
treatment दियया पथम प्रोक्तकान्त
 म्फु Car 5.11 beyond the
proper end अत्यन्त beyond
the river पारतराष्ट्रिणि Prasam-
 -ar beyond that ततः पर
 AV 18.2.32 directed towards
some place beyond पराञ्च
 म्फु going towards some
place beyond पराञ्च म्फु
having nothing beyond
 अथ पर म्फु living beyond
a boundary अत्यन्त म्फु

Ait Ber living beyond a limit
 उद्वेग म्फु Ait Ber one who is
beyond (i.e. no longer subject
to) death परामृत म्फु Up,
 Sankh reaching beyond
 व्यतिरिक्त म्फु MBh stepping
beyond heaven i.e. reaching
Vaikhāṇṭha हरित म्फु Bhp
to throw beyond परिक्षिपे,
 परिक्षिपति R.

Coming from Bihardvāja भारद्वाज

mf (ई) n ईष्ट, etc — भारद्वाजीय

mf.

bheels निषाद: Kathās, Mahidh = भिल्ल.

a bhilla woman भिल्ली SāringP.

3279

1

3327

bhiksh पारिरक्षकः, पारिरक्षिकः L.

— 0 —

3280

✓

~~3328~~

the ~~Bhoj~~ Bhojpatra or birch tree

दुर्गाकारकः L.

Coming from foreign भागवत मंत्र

(ई) म Up, MBh, etc.

—

3282

1

~~5530~~

the medicinal plant *Bhumea*

lacera असरु m L.

3283

1
~~335~~

Bhutan भोटाङ्गः L.

—o—

bias 1I प्रवणायितम् sah.

—o—

bicolour 1I द्विवर्ण मफन Eys.

1II द्विरूप मफन VS, TS, S&C, Dais.

— o —

bid 1I प्रदिश, प्रदिशति, प्रदिशते R —

दिश ८ 3 दिदिष्टि (inf) kin 5.28.

to bid defiance अवद्यम् दिदिषते

RV 4.18.7 to bid farewell 1II

अनुज्ञा — उत्कलापय Nom.

उत्कलापयति Pañcat — प्रतिनन्द,

प्रतिनन्दति Av, etc to bid go

away पराया caus परायापयति

Kaus not doing what one is

bid अवचनकर inf.

2I शास् ल 2 (Dhātup 24. 67)

शास्ति (ved. and ep. also शास्ते, शासति,
शासते) MBh.

2II प्रसू, प्रसुवति, प्रसौति RV, AV,

Bd.

to do the bidding of any one

वचनं कृ, वचने ष्या (with gen)

bidding adieu उपामन्य p.

MBh, Hariv.

bidden adj 1I दिष्ट RV, AV, MBh,

R, etc.

1II प्रतिसमादिष्ट R, MārkP - प्रयुक्त

Gobh, Bhag, etc.

not bidden अप्रचोदित mn

4.248.

to bide patiently for the right

time सह (with कालम्, काल-

क्षेपम्) kavē, kathāe.

biennial 1 I द्वैवर्षिक mf (ई) n W.

— o —

bier 1I शवशिबिका Hear - शिबिका

mBh, R, etc - शवरथः, शवयानम् L.

1II अन्तश्चर्या L - रवाटः, रवाठा,

रवाटि f, रवाटिका, रवाटिका L, रवाटि,

रवाटो f Gal - वासुठः L.

any vehicle (esp: a bier)

विमानः, विमानम् Rajat 7.446

a bier on which dead bodies

are carried काष्ठमल्लः L

a bier (the dead on which the
corpse is carried to the pile)

रवट्टि m L.

— o —

biestings पीयूषः, पीयूषम् — पेयूषः

पेयूषम् (= and v.l. for पीयूष).

biform द्विरूप mfn vs. TS, SBe, Das:

— o —

